

Jul i Thy

2008

78. årgang

78. årgang

JUL I THY

2008

78. ÅRGANG

UDGIVET AF
ERIK A. LAURIDSEN OG JØRGEN MILTERSEN, THISTED

Forhandles uden for Thy, Han Herred og Mors af
DBK Bog-distribution, Mimersvej 4, 4600 Køge

JUL I THY

78. ÅRGANG

Redaktion: Jørgen Miltersen, Hanstholmvej 63, Tved, 7700 Thisted. Tlf. 9798 1585, miltved@mail.dk

Distribution og salg: Erik A. Lauridsen, Limfjordsvej 20, 7700 Thisted. Tlf. 9792 0175

Indholdsfortegnelse:

<i>Alt hvad der er dejligt</i>	3
<i>Af Jørgen Miltersen</i>	
<i>Nationalpark Thy</i>	4
<i>Af klitplanter Ib Nord Nielsen, Tved</i>	
<i>Jeg har aldrig længtes mod luftalmer</i>	11
<i>Af forfatteren Søren Sørensen, Ellekrogen 28, 2950 Vedbæk</i>	
<i>Citronen fik ord af J.P. Jacobsen med på vejen</i>	16
<i>Af Jørgen Miltersen</i>	
<i>Historien om Storegade 4 i Thisted</i>	21
<i>Af Verner Paulsen, Vorupørvej 188, Hundborg</i>	
<i>To ildsjæle i Øster Vandet</i>	28
<i>Af lektor Aage Ringgaard, Vibevej 5, Hurup</i>	
<i>Uddrag af en Østerild-drengs dagbog</i>	32
<i>Af Johs, Østergaard, Østerild</i>	
<i>Fra det gamle album</i>	37
<i>Det ny album</i>	63
<i>Til læserne</i>	70

Forsidemotiv:

Thisted Gamle Rådhus efter oliemaleri 1934 af Henning Jensen.
Opført 1853 efter tegning af G.B. Bindesbøll, inspireret af nederlandsk renæssance. Kommunen har solgt bygningen til Ejendomsselskabet Realea A/S med henblik på at sikre ejendommens arkitektoniske og kulturhistorie værdier for eftertiden.

Fotos fra:

Klaus Madsen, Peter Mørk, Christina Larsen, Ole Iversen,
Ib Nord Nielsen, Søren Miltersen, Jens Kr. Vangsgaard m.fl.

Grafisk tilrettelæggelse: Karin S. Fredsøe.

Eftertryk ikke tilladt

Dantryk-Hurup A/S

ISBN 978 87 85 131 003

Alt hvad der er dejligt

Af Jørgen Miltersen

Efter fem dejlige dage på Island er det glædeligt at nå hjem til 50 års jubilæet i J. P. Jacobsen Selskabet den 16. juni. Selskabet blev oprettet med det formål at redde digterens barndomshjem fra nedrivning. Da det lykkedes, blev et nyt mål sat: Oplysning om J. P. Jacobsens liv og digtning.

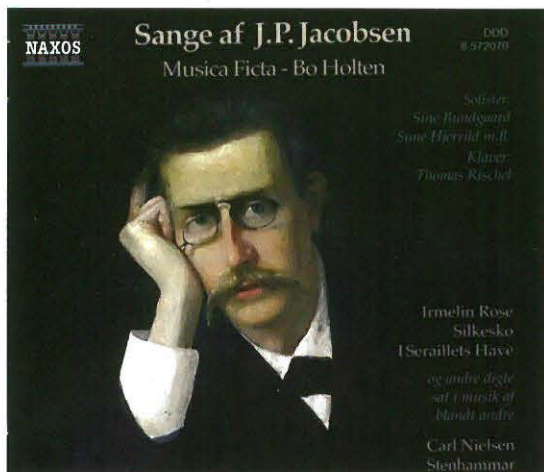
På en dejlig dag med solskin og varme står døren til barndomshjemmet åben. I døren til huset, hvor Bente Marie Hundahl og Christen Jacobsens søn, Jens Peter, blev født 7. april 1847, står denne dag i juni 2008 arkivar Orla Poulsen. Han våger over arkivalier fra den tid, da huset blev bygget, og viser rundt i de små stuer.

Styrket af et lille glas i dagens anledning fortsætter selskabet mod gravstedet på den gamle kirkegård. Det er besværligt at komme dertil, for trappen fra Store Torv er blokeret på grund af det store byggeri i den centrale bydel.

Digteren og hans forældre har fået deres sidste hvilested i det nordøstlige hjørne mellem »Madonna med barnet« og Museet med mindestuer.

Borgmester Erik Hove Olesen går i spidsen for selskabet op ad trappen fra Vestergade. Han har røde roser med. Har fundet pæne ord frem i dagens anledning og undlader at komme ind på, hvor dominerende det nye byggeri bliver i forhold til digterens barndomshjem.

Selskabets arrangement i dagens anledning slutter i Kirkecentret. En ny CD med udvalgte tekster og dejlige melodier præsenteres. Det jubilerende selskab har i et par år arbejdet med

at få udgivet en CD med J. P. Jacobsen-digte, der har inspireret mange komponister.

Blandt de mange, der har bidraget, er først og fremmest dirigenten Bo Holten, fru Eva Holten og koret Musica Ficta med solister.

Fra København er kommet én af solisterne. Malene Nordtorp synger J.P. Jacobsen sange til Preben Nørgaard Christensens akkompagnement.

På programmet står først sange til melodier af den engelske komponist Frederick Delius. Bo Holten er netop kommet fra England. I King's College i Cambridge er han lige udnævnt til »honorary vice president of the Delius Society«.

Så hører vi om Irmelin:

Irmelin Rose

Irmelin Sol

Irmelin alt, hvad der er dejligt.

Nationalpark Thy

– Danmarks første nationalpark

Tekst og fotos af Ib Nord Nielsen

Festen og processen

Den 22. august 2008 blev en uforglemmelig folkefest for de mange thyboer, som deltog i indvielsen af Danmarks første nationalpark – Nationalpark Thy.

Statsminister Anders Fogh Rasmussen holdt åbningstalen i et smukt, solrigt og varmt sensommervejr.

Kort efter talen blev der udsendt 200 brevdUER og skolebørn fra skoler i Thy opsatte 100 hjemmebyggede drager for at sprede det glade budskab.

Herefter var der taler af miljøminister Troels Lund Poulsen, Thisted's borgmester Erik Hove Olesen, og til sidst afsluttede den nyudpegede formand for nationalparkens bestyrelse, Ejner Frøkjær den officielle del af indvielsen.

Ind imellem talerne uropførte Thy Masterclass Kammermusikfestival bl.a. »Nationalparken«. Et særligt komponeret værk af Craig Goodman til et digt af Knud Sørensen. Også 75 korsangere samt Nordvestjysk Brass Band medbragte en uropførelse: »Nationalpark Kantate« af Preben Nørgaard Christensen.

Efter indvielsen kunne de mange fremødte gæster, rundt regnet 3.000 mennesker, besøge den til lejligheden opførte markedsplads med buffettelt og boder med smagsprøver på specialiteter fra Thys mange lokale

fødevarereproducenter – samt en række bålpladser, hvor der bliver lavet pølser, snobrød mv.

Samtidig gik en række friluftaktiviteter i gang med bl.a. hestevogns- og rideture, orienteringsløb for børn, terrænløb, surfsimulator, træklatring og kørsel på mountainbike. Sidst men ikke mindst var en lang række lokale foreninger og institutioner repræsenteret med informationstelte.

Statsministeren og miljøministeren afsluttede dagen med at cykle forrest og indvie nationalparkens nye mountainbikebane.

Om aftenen fortsatte festen i kystbyerne med en lang række arrangementer, herunder bål på stranden langs hele nationalparkkysten.

Dagen var kulminationen på en 5 år lang proces, hvor borgerinddragelse, lokalt engagement, vilje til samarbejde, analyser og visioner sikkert førte nationalparkprojektet i Thy i front, som Danmarks første nationalpark.

I denne artikel vil der hovedsagelig blive fokuseret på:

- Hvad er en nationalpark i Danmark?
- Det åbne klitlandskabs naturtyper, flora og fauna.

Hvad er en nationalpark i Danmark?

Folketinget har besluttet, at en dansk nationalpark skal være et større velafgrænset område,

Indvielsen af Nationalpark Thy den 22. august 2008 – borgmester Erik Hove Olesen taler.

hvor naturen og andre værdier skal styrkes og udvikles gennem en samlet planlægning baseret på frivillighed og lokal indflydelse.

Nationalparkerne skal omfatte nogle af Danmarks mest enestående og værdifulde naturområder og landskaber - områder, som har både stor national og international betydning. Der skal ske en styrkelse af naturen, de kulturhistoriske værdier og muligheden for friluftsliv og naturoplevelser. Hovedformålet er at styrke naturen, f.eks. ved at skabe større sammenhængende naturområder. Udviklingen vil ske over en lang årrække på 20-30 år eller mere. En dansk nationalpark skal indeholde noget af den mest unikke og særprægede danske natur – og det kan være både til lands og til vands. Nationalparken bliver skabt i et tæt samspil mellem parkens bestyrelse, Miljøministeriet, kommuner, lokalsamfundet og organisationer. Frivillige aftaler er vejen frem.

Ifølge den nye lov om nationalparker findes der ikke noget endegyldigt facit for, hvad en dansk nationalpark skal indeholde – eller hvordan den skal se ud. Men én ting er sikkert: En nationalpark omfatter nogle af Danmarks

mest enestående og værdifulde naturområder og landskaber. Dvs. områder, som både betyder noget for os danskere, men som også har og vil få international opmærksomhed og betydning.

Oprettelsen af nationalparker er med til at udvikle, sikre og bevare enestående dansk natur, landskaber og kulturhistoriske værdier. De giver samtidig bedre muligheder for at komme ud og opleve naturen. Hertil kommer, at nationalparkerne vil kunne medvirke til at styrke den lokale, erhvervs-mæssige udvikling, f.eks. i form af øget turisme.

Det er samtidig meningen, at nationalparkerne under ét skal rumme alle de vigtigste danske naturtyper. Skove og vores åbne kulturlandskab med dyrkede marker, græsarealer og levende hegn vil også indgå sammen med landsbyer og mindre bysamfund. En nationalpark kan omfatte både land, fjorde og arealer på havet.

Kodeordene for en dansk nationalpark er planlægning, frivillighed og lokal indflydelse. Det vil sige, at samarbejdet mellem aktørerne; staten, kommuner, beboere, lodsejere, natur-

gæster og andre interessenter er altafgørende for, hvordan det videre forløb med nationalparken udvikler sig.

Nationalpark Thy opfylder til fulde kriterierne til en dansk nationalpark og er det åbne klitlandskabs nationalpark.

Det åbne klitlandskabs naturtyper, flora og fauna

Thy er som helhed karakteristisk ved sin altsidige natur - fra de barske levevilkår langs vestkysten til de mildere og frugtbare egne ved Limfjorden.

De vestjyske klitter og klitheder indeholder naturtyper, der kun sjældent findes andre steder i verden. I alt udgør de danske klitter omkring en tredjedel af hele det nordvest-europæiske atlantiske og baltiske klitareal. Danmarks klitlandskaber dækker 1270 km², heraf ligger de 26% i det tidligere Viborg Amt. Nationalparken i Thy indeholder således en stor sammenhængende del af landets samlede klitareal. Herunder den på europæisk plan unikke naturtype: »Den nordatlantiske klithede«.

Klitlandskabet er en af de mest dynamiske naturtyper der findes og det udviser stor variation inden for små afstande. Vegetationen påvirkes af de skiftende fysiske forhold, så som graden af sandtilførsel, sandets kalkindhold, næringsudvaskningen som funktion af jordbundens alder, klitskråningernes orientering og afstanden til grundvandspejlet, hvilket resulterer i mosaikvegetation og stor skift i artssammensætningen inden for relativt små områder. Samtidigt foregår der i klitvegetationen en del dynamiske processer, selv om klitvegetationen som helhed er ret stabil. Disse forhold gør klitterne til noget af det mest oplevelsesrige i dansk natur.

Nationalparken indeholder nationalt og internationalt meget værdifulde naturtyper: Forstrande med begyndende klitdannelse, hvide klitter, stabile kystklitter (grå klit og grøn-sværklit), klitheder, fugtige klitlavninger og våde dværgbuskesamfund, næringsfattige søer, kalkrige søer og vandhuller, kystskrænter, overdrev samt klitplantager med et

naturindhold, som minder om nåleskovene hos vore nordiske naboer.

Floraen og faunaen i disse naturtyper kunne for en overfladisk betragtning forekomme forholdsvist artsfattige. På grund af de specielle levevilkår indeholder nationalparken til gengæld mange særprægede, sjældne og truede arter. Disse arter har her nogle af deres vigtigste levesteder, fordi de kræver store områder, specielle naturtyper og få forstyrrelser for at trives godt.

Det åbne klitlandskab i nationalparken indeholder både elementer af uforstyrret natur og lettere kulturpåvirket natur.

Ved uforstyrret natur forstås områder, hvor mennesket ikke har påvirket og ændret naturen, men at den har udviklet sig af sig selv.

Hvor havets arbejdende kræfter igangsætter en fremadskridende naturlig proces. Hvor strøm og bølger fører sand op på strandbredden og vinden flytter sandet videre til forstranden og de ydre klitter. Her har vi det nærmeste, vi kan komme uforstyrret natur. Også i klitkærene og de lavvandede søer på den meget næringsfattige bund, hvor afgravning af fladtørv ikke har været mulig på grund af manglende tørvedannelse, hvor den naturlige vegetation af f.eks. tvepibet lobelie har været stabil, også her kan man tale om uforstyrret natur. Sidst men ikke mindst er de store søer også eksempler på uberørt natur i nationalparken.

Som kuriosum bør også nævnes at enkelte isolerede 1. generationsbeplantninger af bjergfyr ikke har været påvirket og ændret af mennesker i årtier. Disse kunstigt anlagte plantager er det nærmeste, vi kommer urørt skov i undersøgelsesområdet.

De uforstyrrede naturtyper:

Forstranden

Naturlig forstrand forekommer på næsten hele strækningen fra Hanstholm til Flade Sø, med undtagelse af mindre kystsikringer.

De ydre klitter

Forklitten og den hvide klit er dynamiske klitdannelse, der forekommer på hele strækningen fra Hanstholm til Agger Tange.

Kystlandskabet mellem Klitmøller og Hanstholm.

Lige over højvandslinien danner strandkvik plantesamfund på 1-2 meter høje forklitter, som efterhånden vokser sig ind i den såkaldte hvide klit domineret af hjælme-samfund.

Den frie sandfygning i de yderste klitter giver den nødvendige dynamik til at undgå en tæt tilgroning med nye plantearter, der ellers kunne udkonkurrere de sjældne og specielt tilpassede arter.

Her finder vi de spredte forekomster af skotsk lostilk og strand-snerle.

De våde klitlavninger

Denne naturtype findes i de lavtliggende og grundvandsnære lavninger mellem klitpartierne.

Udstrækningen af naturtypen kan variere fra få kvadratmeter i små vindbrud eller de kan omfatte flere kvadratkilometer på de store flader. I vinterhalvåret eller i nedbørsrige perioder kan områderne være helt eller delvist vanddækkede, mens de i sommerperioden kan være helt tørre på overfladen.

I de våde klitlavninger ordner plantevæksten sig ofte meget smukt ringformet om de fugtige steder bestemt af grundvandets afstand fra overfladen. Fra klittoppen og ned kan findes grå klit, hedelyng, klokkelyng, mosebølle-pors-blåtop, hedemose, sumpplanter og vandplanter.

Naturtypen har stor arealmæssig udstrækning og er sammen med klitsøerne hjemsted

for hovedparten af områdets botaniske sjældenheder.

Det er også her at tranen, mosehornuglen og tinksmeden har sin yngleplads.

De våde klitlavninger og temporære søer findes især i Hanstholm Vildtreservat, Vangså heden, Ålvand og klithederne mellem Stenbjerg og Lodbjerg.

De store søer

Det er især de store såkaldte karstsøer - Nors Sø, Vandet Sø og Bleg Sø - som kan betegnes, som uforstyrret natur. Søerne er ret kalkholdige, klarvandede og blandt de reneste i Danmark.

Disse søer indeholder plantesamfund, som gør dem til nogle af de artsrigeste og værdifuldeste søer i Danmark. Som de eneste lokaliteter her i landet er de to største søer voksested for liden najade, der ellers i en årrække var frygtet uddød i Danmark.

De store søer i den sydlige del af undersøgelsesområdet - Ørum, Roddenbjerg og Flade Sø er ikke urørte, idet de for godt 100 år siden blev forsøgt afvandet. Ørum - Roddenbjerg Søer er eutrofe søer, der fra Hvidbjerg Å systemet får tilført store vandmængder og dermed betydelige mængder næringsstoffer fra oplandets landbrug m.m. Alle søerne er kendt for en pæn bestand af oddere.

For de her nævnte uforstyrrede naturtyper er der ofte en jævn og svært erkendelig overgang til den lettere kulturpåvirkede natur.

Med lettere kulturpåvirkede naturområder forstår man naturtyper, som er skabt og/eller opretholdes ved menneskets hjælp. Sådanne områder vil ofte have stor biologisk mangfoldighed.

Langt den største del af de åbne klitlandskaber i Thy har gennem tiderne været udsat for en mangfoldig økonomisk udnyttelse, som har præget og formet naturværdierne i det landskab, som vi kender i dag.

Udviklingen fra benyttelse til beskyttelse er foregået gradvist. Den nutidige brug af området til overvejende at handle om at opretholde en gunstig bevaringstilstand og styrke naturværdierne er en udvikling, som en Nationalpark Thy vil kunne fremme yderligere.

Den rekreative udnyttelse har også fået øget betydning for udviklingen.

For at bevare og genskabe det kulturpåvirkede klitlandskab er det nødvendigt at rydde tilgroede arealer for opvækst, mosaikafbrændte, afgræsning og benytte mekanisk slåning.

Uden menneskets indgriben vil størstedelen af klitlandskabernes naturværdier forringes og med tiden forsvinde, især som følge af tilgroning med indførte træer og buske.

De lettere kulturpåvirkede naturtyper:

Grønsværklitten

Inden for de ydre klitter findes de mere stabile klitpartier. Grønsværklitten og den grå klit.

Grønsværklitten følger den hvide klit på lokaliteter, hvor det klitdannende materiale er relativt kalkholdigt eller i områder, hvor sandet er dæmpet, men endnu ikke udvasket.

Denne klittype findes kun meget få steder i nationalparken, men der, hvor den er, fremtræder klitpartierne med en flot og artsrig urte- og græsvegetation.

Den grå klit

Den grå klit følger dels den hvide klit på lokaliteter, hvor det klitdannende materiale er relativt kalkfattigt, dels grønsværklitten ved fortsat udvaskning af klitsandet. Den grå klit ligger som naturtype mellem den hvide klit og klitheden.

Naturtypen ses oftest i stor- eller småmosaik med partier af klithede, hvor den grå klit gerne er dominerende på klittoppene og på de sydvendte klitsider, vegetationen er sparsom og præget af forskellige laver samt karplanter som blåmunke, sandstar, sandskæg m.fl.

Tidligere var den grå klit præget af vindbrud og sparsomt bevokset, men på grund af tilførsel af luftbårne næringsstoffer og tidligere tiders sandflugtsdæmpning er der sket en accelererede tilgroning og dermed reduktion af den grå klit. Der er dog fortsat store arealer med grå klit i undersøgelsesområdet.

Klitheden

I det åbne klitlandskab er klitheden den dominerende naturtype.

Klitheden – Vangså.

Klitheden starter som små pletter i den grå klit, der langsomt vokser sammen til en sammenhængende hedevegetation med dværgbuske som revling, hedelyng, klokkelyng m.fl.

Først optræder revling og lyng, senere indfinder mange andre hedeplanter sig. I lavningerne er mosebølle og gråris ganske almindelig. Særlig karakteristisk for klitheden er den smukke klitrose.

Udviklingen i klitheden kan ende med mere eller mindre dominerende trævækst af indførte arter, hvis der ikke fortages den nødvendige naturpleje.

I klitheden har tilgroningen medført et mere vindfast klitlandskab, hvor den frie dynamik og deraf følgende vindbrud næsten helt er opført. Den øgede krondyrbestand og deres tra-

fik på klittoppene har i de senere år bevirket, at der hist og her er ved at opstå nye vindbrud og sandflugt.

Det er på klitheden, vi af og til kan finde den ynglende hjejle.

Ovenstående 3 naturtyper er af stor national og international interesse og findes især i Hanstholm Vildtreservat, Vangså Hede, Ålvand og klithederne mellem Stenbjerg og Lodbjerg.

Kalkskrænterne

I den nordlige del af nationalparken når kalkaflejringerne op til overfladen og er synlige på stenalderhavets gamle kystskrænter.

Tidligere tiders sandflugt har flere steder helt eller delvist tildækket kalkformationerne.

Kongeørn over Hanstholm Vildtreservat

Skrænterne har stor botanisk interesse, idet kalkelskende og kalkskyende plantesamfund ofte findes side om side.

Som eksempel kan nævnes klit-limurt, hvidgrå draba, smalbægret ensian og bakkefnokurt.

Hvad angår spændende fauna, så er det ofte langs kystskrænterne, man kan opleve de store rovfugle havørn, kongeørn og fiskeørn.

Hovedparten af skrænterne bliver i dag afgræsset af kreaturer og heste.

Fremtiden

Nationalpark Thy er nu på vej ind i realiseringsfasen, som strække sig over en periode

på 20-30 år. Der skal, som det første, udarbejdes en nationalparkplan for etablering og udvikling af nationalparken. Naturen skal bevares, styrkes og forbedres, de kulturhistoriske værdier skal beskyttes og formidles og mulighederne for friluftsliv og naturoplevelser udvikles. Rammerne, økonomien og bestyrelsen er næsten på plads. Nu er det op til nationalparkens bestyrelse, Nationalparkrådet og Skov- og Naturstyrelsen at fastholde det lokale engagement i et frugtbart samarbejde med lodsejere, Thisted Kommune og inddragelse af alle, som har lyst til at føre visionen om Nationalpark Thy ud i livet.

Jeg har aldrig længtes mod luftalarmer

Af forfatteren Søren Sørensen

Et essay om de tidligste år der også kunne have heddet *Fornemmelsen af rødspætteyn- gel mod fodsålerne*.

»I min barndom
færdedes hundene
i hovedhøjde«¹

Grøn var min Barndoms Dal, Richard Llewellyns selvbiografiske roman om en opvækst i kulminelandet Wales, udkom på dansk i 1941; alle læste den, den stod i fars og mors bogreol, og titlen på ryggen af den hørte til min tidligste læsetræning. Længere er jeg så vidt jeg husker aldrig kommet med den, og langt senere læste jeg i stedet den finske proletarforfatter Toivo Pekkanens om hans opvækst i *Fabrik- kens skygge*² (1932); her indledes fortællingen med ordene: *gaden strækker sig i byens udkant fra øst til vest*.

Min barndoms dal var ikke grøn, og den var heller ingen dal; min barndom udspillede på noget der var en asfalteret del af hovedvejen fra Tønder til Hjørring, anlagt på et stykke marint forland neden for en kystskrænt fra Litorinahavets tid. Den lå heller ikke i skyggen af én fabrikk, men bag en kæde af industrielle anlæg der spærrede *barndommens gade* ude fra den strand der ellers havde givet den navn, og rigtigt nok strækker den sig som min finske

kollegas i byens udkant, men i modsat retning: fra vest mod øst, inde fra byen og havnen og ud til Koopmans slagteri.

Sådan regnedes husnumrene også.

For en god halv snes år siden genoplevede jeg efter en lang udlændighed Strandvejen. Den var sådan set sig selv, den var bare blevet så kort, så lille. Det er set med gamle mennesker, at de med alderen vokser nedad, synker sammen, får korte ben og lange næser. At det også gjaldt samfærdselsårer, var nyt for mig. Forundringen lagde sig først da jeg kiggede ned ad min krop og mine lemmer. Mine knæ befandt sig nogenlunde i den højde mit hoved dinglede i da jeg lærte at gå på Strandvejens flisebelagte fortov; da jeg spæned langs kantstenen til og fra Vestre Skole, havde jeg kunnet kigge over min nuværende livrem.

Men himlen var der god udsigt til.

Blandt de erindringsglimt der kunne have udkrystalliseret sig i et digt hvis det skulle være, står også en sen eftermiddag sidst i december, lige efter solhverv, og det kan have været 1943, lad os nu bare sige det er 1943, seks uger tidligere var jeg fyldt seks, selve den dag den røde hær indledte en offensiv der gennembrød den 2. tyske armés stillinger i Hviderusland, og denne eftermiddag har mørket sænket sig over et sejrrikt sovjetisk fremstød vest for Ukraines hovedstad. Generalfeltmarskal

Rommel har lige været her i byen, og far og jeg har lige været omme i Lillegade for at aflevere julegaver til bedstefar og faster Rigmor.

Det er juleaften, og det er så strålende stjerneklart som da de vise mænd 1943 år tidligere kom skrulende på ørkenstien mellem Jerusalem og Bethlehem. Ud for lodsens hus, der hvor verden åbner sig og danner et stort rum mellem husrækken, kulgården, foderstoflageret og udsalget fra Thisted Andels Svineslagteri. Alle stjernebillederne træder tydeligt frem, og himmelhvælvet er dybt indigoblåt. Far udpeger Karlsvognen og Orions Bælte, og verden er som den er.

Og var begyndt seks år og ti måneder tidligere.

Da er det frostklart, og det er først i februar. Som nu mens jeg skriver dette og ser naboens tag lyse hvidt af rim, alt andet er sort: de nøgne grene, granerne i kvarterets haver, fjernsynsantennen. Over denne grafik rejser en morgenbleg himmel sig, endnu er den ikke blevet blå, og ovre mod øst har det gule heller ikke vist sig.

Selv om det lysner.

Det kan have været ligesådan den morgen for 71 år siden. Et vers summer for mit indre øre, det om dengang

*Du första gnisten till mitt liv upptände;
Ack, jag arma dräng!*³

En 33-årig enke har haft besøg, og det er der kommet noget ud af. Hun står tidligt op, hun står hele sit liv tidligt op, et eller andet sted i byen står en storvask og venter, børnene skal i Asylet oppe i byen, i Asylgade, og der er ikke nogen tid at give væk af, Karen er syv, Niels er fem, og de har aldrig kendt andet end at mor står tidligt op, og de skal tidligt op og afleveres på asylet. Karen skal ikke i skole før til april, så de to små er i Asylet til storvasken er færdig hen på eftermiddagen, og enken har fået sin skærv.

Ud i den frostklare morgen, luften er bindende her for foden af Østerbakken, men stille vejr er det da, de skrår over til havnen, kutterne er for længst ude, fjorden er ikke islagt. Det sner meget det år.

Engang lige inden påske opdager hun hvad der skete den nat i februar. Og tager sin bestemmelse: kan hun opdrage to som enlig mor, tager hun den tredje med. Sådan bliver det ikke, tre dage efter sankthans er de oppe hos Kræn Iversen, og da de træder ud fra Rådhuset, har hun en vielsesattest i hånden. Justitsminister Steincke havde godt nok fået gennemført at begrebet *uægte barn* blev afskaffet, men kun juridisk, til daglig lever det videre det næste halvthundrede år, og med Kræn Iversens underskrift var man altså blevet fritaget for det stempel.

Ham jeg siden lærer at kende som min far, han er 26, og den sommer fisker han på en af kutterne, hos skipper Bergkvist, flytter ind i taglejligheden på Østerbakken 3, ved siden af slagterbutikken, og i lejligheden nedenunder var det de mødtes den aften i februar; den tilhører Iver og Anna, hans søster er gift med en af deres sønner, det er dem der har overtalt ham til at komme hjem. Jeg møder hende aldrig, bare som et navn på en gravsten oppe på Vestre Kirkegård.

Den aften spiller de kort, men der er seks til stede, og det er lige før det bliver historisk ironi, som i Pirandellos skuespil: *Seks personer søger en forfatter*, for da den unge mand har fået sat sig ved spisebordet til Annas fiskerkonekaffe og sigtebrød henne fra bageriet over for dampmøllen, er det han ser den der 70 år efter skriver dette, i et hedt glimt i enkefru Østergaards øjne.

Hun har selv fortalt mig det. Dette er sandhed og ikke digtning. Det var første gang siden Nikolaj Østergaard døde, at en mand interesserede hende. Og så skulle det ske. Hun sagde ikke: *og så gik det galt*, det ville allerede principielt og efter hendes forestillinger om livet og verden være en umulighed.

Også fra far har jeg hørt et og andet om hændelserne det år. Han fik arbejde på Vildsundbroen om efteråret, mortensaften kom han cyklende den halve snes kilometer hjem, og han og jeg mødtes for første gang. Han udtrykte det sidenhen som *at det var sympati ved første øjekast*. Det var heller ikke digt.

*Jeg blev født da bomberegneren
Faldt i stormkast over egnen
Ved den spanske hovedstad,*

skrev jeg et halvt århundrede senere⁴, og året 1937 er først og fremmest præget af den spanske borgerkrig, den 27. april faldt bomberegneren over Guernica, de tyske styrtbombere jævnedes den baskiske by med jorden, og Picasso maledes sin harme ud i et af det tyvende århundredes mægtigste kunstværker. Mortensaftensdag sad Hitlers adjutant i rigskansliet i Berlin og sammenskrev hvad der Führer havde prædikeret fem dage tidligere om Tysklands behov for Lebensraum, det burde besætte Østrig og Tjekkosllovakiet, og senest 1943 tage storkrigen med England og Frankrig⁵. I Kina rykkede de japanske styrker grusomt frem, den 9. november opgav den kinesiske hær Shanghai efter fire måneders forsvar, i Brasilien kom fascisterne til magten og omdannede kæmperepublikken til en kopi af Mussolinis Italien, det land der imens slagtede løs på etiopierne. Det er i det hele taget et år af massakrer, i virkeligheden er anden omgang af verdenskrigen i gang, vestmagterne vil bare ikke være ved det endnu.

Dersom varsler forudsiger virkeligheden, så var det dumt at vælge året 1937. Hvis man havde haft noget valg. Var man blevet til et andet sted, havde ens chancer for at overleve været betydelig ringere, så når det skulle være, var Thisted måske ikke det værste.

Alligevel har skæbnen noget for sig med digtere. Det kan være af medlidenhed; verden ser ikke med venlighed på versmagere. Det kan være at skæbnen deler anskuelse med verden og finder at verden ville være et mere fornøjeligt sted hvis man ikke skulle høre på alle deres sange og læse alle deres romaner. Hvad har man tv til?

Francesco Petrarca blev syv måneder gammel fragtet tværs gennem Chiantidistriktet i Toscana, bundet op i et klæde, samme opskrift som sundhedsplejersken bruger når hun vejer ungen i en bismer, og ligheden med hjemmebesøg var desto større som tjenestekarlen hængte barn og bylt op på en stang. Den

havde han over skulderen som han red af sted fra Arezzo til Incisa.

Men skæbnen er en skælm. Ved Incisa kom han ridende på Arnoflodens højre bred. Bedstefaderens gård lå – ligger, den ligger der endnu, man kan få den at se ifald man kan finde den – oppe på en klippekronen højt over floden, men på dennes venstre bred.

Vi thyboer har svært ved det med højre og venstre, men Arno løber fornuftigt nok mod nord, så højre er øst og venstre er vest. Havde den løbet mod syd, som Rhône f.eks., så havde det været omvendt, og løb den østpå som Po, ville højre have været syd og venstre nord, og det er i det hele taget ret fjollet.

Floden var det endnu mere; det var i februar, så vandføringen var på sit højeste, strømmen rivende, den rev manden af hesten, stangen, byltet og barnet fulgte med, og karlen måtte kæmpe for begges liv. Bogreolen viser at han vandt over vandet.

Min bylt var en barnevogn, min tjenestekarl var storebror, og min Arnoflod var Østerbakken. Og storebror mente at lillebror, ja, kort sagt han gav slip på barnevognen oppe på toppen af Østerbakken. Min storesøster legede hos paven de kaldte ham, vognmanden der boede i det høje gule hus på Erdmanns akvarel fra 1903, hun var klassekammerat med en af hans piger, altså pavens, ikke malerens.

Bogreolen⁶ viser på en af de andre hylder at hun fik grebet fat i barnevognen.

Noter:

1. Fra digtet Pis ligger på fortovet i samlingen Strandlang's Digte Dikter Malmö 2001.
2. Originaltitel Tehtaan varjossa, så vidt vides aldrig oversat til dansk.
3. Carl Michael Bellman: Fredmans Epistel nr. 23, skrevet sommeren 1770, trykt 1790, af litteraturforskere ofte betegnet som den svenske Jobsbog eller Hamletmonolog.
4. I *Curriculum vitae* fra samlingen *Boghøkersange* Kbh 2001.
5. Hossbachmemorandummet 10.11. 1937.
6. Thisted og Thy optræder i romanerne *Don Juans Døtre* 1993, *De Moderløse* 1996, i novellesamlingen *Skrædderens Enke og andre eventyr* 1995 og i de tre nævnte digtsamlinger *Fra Genesis til Golgatha*, *Strandlang's og Boghøkersange* samt i *Skoel, bette pieger!* En *uhdvalg af Carl Michael Bellmans epistler og sang' på thybomål* 2000.

I december 2007 kom Torsten Serritzlew-Petersen med en akvarel fra Østerbakken i Thisted. Akvarellen er udført af Jens Ølsgaard i 1936. Torsten Serritzlew-Petersen er fra Kjelstrup og bosat i Rønde. Han har tidligere tænkt på JUL i THY. Han kom med forsidebilledet til 73. årgang 2003. Det var en akvarel fra 1903: Thisted Havn med Toldboden i baggrunden. Denne akvarel var

udført af den norske maler Domenico Juul Erdmann, der hjalp Joakim Skovgaard med freskoarbejder i Viborg Domkirke.

Jørgen Miltersen

Søren Sørensen har denne tekst til billedet: Østerbakken er den gamle udfartsvej fra Thisted mod Østerild,

Fjerritslev og Aalborg. I romanen »Don Juans Døtre« kommer Rantzaus riddere dundrende østfra ned i byen og kvaaser byens borgere, der i Grevens Fejde har gjort fælles sag med Jyllands bønder og de andre købstadboer. 400 år senere stod Jens Ølsgaard på fortovet lige oven for lodsens hus på Strandvejen og malede de to gamle huse nederst på bakkedraget og på hjørnet af Kronborgvej den

store nye boligblok. De ældre bygninger er i typisk jysk købstadsstil kalket gule, de yngre står i røde sten. Uden for billedets venstre side lå en slagterforretning og på hjørnet til farverstræde et bageri. Ud for hvor maleren stod, var der vid udsigt over havnen og bredningen hen over tagene på de forreste huse på Strandvejen – der endnu i 1899 hed »Under Østerbakken«.

Citronen fik ord af J. P. Jacobsen med på vejen

Af Jørgen Miltersen

Flammen og Citronen var på manges læber i foråret 2008, da de to frihedskæmpers indsats under besættelsen blev skildret i en dramatisk film. Flammen og Citronen dannede sammen med Gemüse den første Holger Danske Gruppe. De blev kaldt De tre Musketerer. Flammen og Citronen mistede livet under besættelsen. Citronen fik gravplads nr. 35 i Mindelunden i Ryvangen. Flammen Gravplads nr. 42. Gemüse blev taget af Gestapo og kom i koncentrationslejren Neuengamme, men overlevede og blev lejrchef i Dragsbæk for baltiske flygtninge. Han fik en privat gravplads i Thorstruplund i Sig ved Varde.

Citronen

Jørgen Haagen Schmith, der var født 18. december 1910, fik dæknævnet Citronen på grund af sin ansættelse som mekaniker i bilfirmaet Citroën. Han påtog sig mange opgaver og klarede frisag indtil 19. september 1944. Forklædt som politimand kørte han sammen med en bekendt i en »politibil« fra Nordsjælland ind til København uden at ane, at Gestapo netop den dag havde besluttet at arrestere det danske politi.

Bilen blev stoppet i Nørre Allé og dirigeret ind i en skolegård. Citronen sprang op på en

skraldespand for at komme over en mur. Tyskerne skyder på ham, men det lykkes ham at komme med en tilfældigt passerende Falck-ambulance til Kommunehospital. Derfra til en sygeseng hos bekendte på Jægersborg Alle.

Det var en seng, som havde været benyttet af Flammen, men han var taget til et møde i Jylland og havde efterladt sine våben under sengen.

Det ringer på døren. Den sygeplejerske, der passer Citronen, lukker op. Tyskere søger ejeren, men han er ikke hjemme. Da Citronen hører tysk tale, tror han, at det er ham, de er ude efter. Han bevæbner sig med de våben, der ligger under sengen. Da han hører støvletramp, skyder han. Tyskerne tilkalder förstærkning. Mange bliver dræbt, inden Citronen kaster sin sidste håndgranat og falder om, gennemhullet af skud. Det skete 15. oktober 1944.

Da Citronen, Jørgen Haagen-Schmith, fik sit sidste hvilested i Gravplads nr. 35 i Mindelunden i Ryvangen, kom Ord af Thisted-digteren J. P. Jacobsen til at stå på hans gravsten.

Flammen

Bent Fauerschou-Hviid blev kaldt Flammen på grund af sit røde hår. Han var født i 1921 og voksede op i Nordsjælland, hvor forældrene drev et hotel. Da Flammen vendte tilbage til København efter sin Jyllandstur blev det drøftet, hvor det var bedst at holde sig skjult.

Den 18. oktober 1944 om eftermiddagen mødtes Flammen med en bekendt i Nationalmuseets cafe. De talte om fremtiden. Når krigen var forbi, ville Flammen bygge et nyt hotel, og i kådhed sagde han, at det skulle være med »skydedøre«.

Samme aften mødtes han med venner i en villa på Strandvejen. Kl. 22 ringer det på døren. Der bliver sparket og råbt: Luk op. Tyskere baner sig vej ind i huset og stikker et maskingevær i ryggen på husets værtinde.

Det eneste lille våben, Flammen havde, var i lommen på hans jakke, der hang på en stoleryg i stuen. Han forsøgte at flygte, men det mislykkedes. Der blev skudt både ude og inde. Da alt håb var ude, valgte han at tage den pille, han nogle dage forinden havde fået af en apoteker. Han blev først begravet ved pæl nr. 61 på tyskernes henrettelsesplads, men fik sit sidste hvilested i Mindelunden, gravplads nr. 42.

Gemüse

Den tredje af De tre Musketerer, Bent Høgsbro Østergaard, var født 26. september 1904 i Vestjylland og havde en grøntforretning på Frederiksberg. Det var derfor han blev kaldt Gemüse.

Gemüse var blandt 13, der blev arresteret af Gestapo den 9. juli 1944. Han var af en modstandsgruppe blevet anmodet om at køre en lastvogn ud til Frihavnen. På hjemvejen tog de ind hos Davidsen på Åboulevarden for at få morgenkaffe.

En stikker, der angav landsmænd, gjorde Gestapo opmærksom på, at der var frihedskæmpere på restauranten To tyske politibil mødte op, og de tilstedeværende blev arresteret. De blev ført til det tyske hovedkvarter i Shellhuset og tortureret. I hårdt medtaget tilstand blev de ført videre til Vestre Fængsel, hvor Gemüse sad isoleret i en celle i to måneder. De 13 fanger blev sammenbundet videreført til koncentrationslejren i Neuengamme.

Gemüse overlevede og var blandt de fanger, der kom med en af de meget omtalte HVIDE BUSSER i april 1945. Efter ophold i en dansk lejr i Møgelkær kom de til Sverige, hvor de 4. maj hørte frihedsbudskabet fra BBC.

Indskrift på stenen, fotograferet af Søren Miltersen:

Jørgen Haagen Schmidt
Citronen
18. december 1910
15. oktober 1944
FOR ALLE
GODE TANKER
DE KAN SLET IKKE DØ
FØR ENDNU BEDRE
TANKER
ER SPIRED AF DERES FRØ

Gemüse kom med tog til København og mødtes med sin familie efter næsten et års adskillelse.

Da Bent Høgsbro Østergaard var kommet til kræfter efter opholdet i koncentrationslejren, fik han den opgave at tage sig af baltiske flygtninge. Tyske flygtninge var nogle måneder før befrielsen kommet til Dragsbæk, hvor tyskerne havde bygget en søflyverstation kaldet Seefliegerhorst Thisted. Da de tyske flygtninge blev sendt hjem, blev der plads til flygtninge fra de baltiske lande. 1300 var samlet i en lejr i Nymindegab. Da lejren blev overtaget af militæret, blev omkring 600 flygtninge overført til Dragsbæklejren.

Bent Høgsbro Østergaard blev lejrchef i Dragsbæk fra november 1946. Hans datter Vibeke kom til Dragsbæk i december for at fejre julen sammen med sin far.

Bent Høgsbro Østergaard var lejrchef i Dragsbæk, indtil lejren 15. december 1950 blev overtaget af Civilforsvaret.

Bent Høgsbro Østergaards urne blev hensat i denne høj i Thorstruplund ved Varde. På stenen står der »Rest and be thankful«. Datoen 20-4-1945 var den dag, de hvide busser kørte ud fra Neuengamme. Det var den dag, Bent Høgsbro Østergaard regnede som sin anden fødselsdag. Illustrationen fra bogen »Gemüse fortæller. Erindring om Flammen og Citronen.«

Et Røde Kors Lazaret, der blev oprettet ved lejren, blev ledet af den tidligere modstandsmand Alfred Jørgensen.

Bent Høgsbro Østergaard døde 31. oktober 1987. Han havde købt et naturskønt område i Sig ved Varde, hvor han var vokset op og hans mor og søster boede. Hans urne blev med særlig tilladelse nedsat i Thorstruplund. På en mindesten står der »REST AND BE THANKFUL«.

Gemüse fortæller

I mindet om Flammen og Citronen fortalte Gemüse om sine oplevelser til sin søster, Sofie-Amalie Høgsbro Østergaard.

Det blev til erindringer på 128 sider, der udkom i 1982 på Forlaget Hønsetryk. Da det lykkedes at finde frem til Gemüses datter, Vibeke Høgsbro-Østergaard, Thorstruplund, var hun så elskværdig at sende mig bogen, og hun har givet tilladelse til dette uddrag:

Bent Høgsbro Østergaard havde landbrugsuddannelse. Ved hjælp fra familie fik han startet en frugt- og grøntforretning på Søndre Fasanvej på Frederiksberg. En dag stod Flammen i forretningen. Han kom fra Sverige. Det varede ikke længe, inden han havde en kamerat med. Det var Citronen.

»Vi var alle tre individualister. Vi ville være selvstændige. Vil lovede hinanden, at hvad vi end gjorde, skulle det være uden nogen form for samarbejde med militæret eller kommunisterne. Vi ville ikke tage mod ordre.

En dag var Flammen og Citronen inde på hovedbanegården for at tage imod Jens Lillelund, som havde været en tid i Sverige. Det var jo vores tilflugtssted, når det blev for farligt i Danmark. Da Lillelund steg ud af toget og så de to venner, udbrød han helt spontant: Der har vi jo Holger Danskes drenge!

Vi tre repræsenterede Holger Danske-Gruppen 1. Min vigtigste opgave var at være tilflugtssted for bl. a. engelske flyvere, der var styrtet ned, og at fotografere stikkere. Det var danskere, som for penge angav landsmænd til Gestapo.«

I bogen skildres det udførligt, hvad der skete den 9. juli 1944, da en stikker havde opgivet til Gestapo, at der var modstandsfolk hos David-

sen på Åboulevarden, og det fortælles, hvad de anholdte blev udsat for i Shellhuset, i Vestre Fængsel og til sidst i Neuengamme lidt syd for Hamburg, hvortil de ankom i september 1944. I Neuengamme var der 10-15.000 fanger.

De Hvide Busser

I bogen gives en udførlig beskrivelse af forholdene i KZ-lejren. Den 20. april 1945 kom Bent Høgsbro Østergaard med én af de HVIDE BUSSER efter 9 måneders indespærring:

»Vi blev vækket kl. 6.00 om morgenen med besked om at pakke vore sager og møde på ap-pelpladsen. Det var en dejlig forårmorgen. Så begyndte de HVIDE BUSSER at køre ind ad hovedporten. Så snart en bus var fyldt, kørte den ud med det samme.«

Bent Høgsbro-Østergaard fortæller om turen de sidste aprildage i 1945, om hjem-komsten til Danmark efter befrielsen 4. maj,

gensynet med datteren Vibeke og familien i Vestjylland. og så tænker han tilbage:

»Det havde været strenge år, men jeg ville ikke have undværet dem. De har lært mig meget. Jeg har lært mennesker at kende på en måde, jeg aldrig ellers havde haft mulighed for. I august tog jeg til København. Jeg havde fået invitation til at være med til begravelsen af de mange, der var døde under nazisternes rædselsherredømme. Inden højtideligheden i Ryvangen var jeg inde i kapellet i Holmens Kirke, hvor Flammens og Citronens kister stod mellem Tordenskjolds og Niels Juels sarkofa-ger. Der tog jeg afsked med mine bedste ven-ner. De var døde. Jeg levede. Kammeraterne havde kaldt os De tre Musketerer. I Ryvangen var jeg med som nummer 140. At være med til at bære deres kister var der ikke plads til. Nu stod jeg der alene. De var døde. Jeg levede. Mens jeg stod der, hørte jeg pludselig én sige:

Mindelunden blev indviet til gravplads i august 1945. Hvor det store gravfelt med monumentet ligger, fandt man ligene af 198 dræbte frihedskæmpere. 91 af dem blev ført til deres hjemegn. Deres navne findes på en stor mindeplade foran monumentet, udført af billedhuggeren Aksel Poulsen. Bag monumentet hviler 31 frihedskæmpere, der omkom i tyske koncentrationslejre. I alt døde 337 som følge af ophold i KZ-lejre. 837 frihedskæmpere faldt herhjemme. Mindelundens øverste myndighed er Kirkeministeriet. Holmens Kirkegård har ansvaret for vedligeholdelsen. Foto: Søren Miltersen.

»Men dog, der har vi jo Gemüse.« Så var der dog én, som kendte mig. Det var den Falckmand, som havde været med til at redde Citroenen, da han var blevet såret af Gestapo. Jeg fik lov til at være chef for de allieredes flygtningelejr i Nymindegab under Dansk Røde Kors. Der følte jeg mig hjemme, og der begyndte jeg et nyt liv.«

Vær taknemlig

I slutningen af sine erindringer fortæller Bent Høgsbro Østergaard fra Thorstruplund:

»I den nordlige ende af det stykke jord, som nu er mit, står en bænk. Når jeg sidder på den, kan jeg se ud over hele ådalen. Engen og skrænterne med gamle egetræer. Ser jeg lidt skråt til højre, ser jeg en natursten, hvorpå jeg har ladet indhugge ordene »Rest and be thankful«. Jeg fik ideen til denne helt private mindesten, da jeg for flere år siden var på en campingtur i Skotland. En dag skulle jeg op over et bjergpas. Jeg kunne have valgt at køre uden om,

fordi der ved begyndelsen af vejen stod et advarselsskilt, som fortalte om stigningerne, og hvor farlig denne vej var. Men jeg følte det som en udfordring. Jeg var ikke gammel motorordonnans for ingen ting. Altså kørte jeg op. Da jeg nåede toppen, faldt mit blik på en stor tavle med denne indskrift »Rest and be thankful«. Det slog mig, at den indskrift kunne jeg passende sætte over mit liv. Udsigten oppe fra bjerget var pragtfuld. Men jeg lovede mig selv, at jeg ikke ville gøre turen en gang til. Hårnålesving og dybe afgrunde, smalle vejstrækninger og frygt for at møde modkørende biler. Det var, hvad jeg havde været udsat for. Havde hele mit liv ikke været noget lignende? Især i årene 1940-45. Jeg var kommet godt igennem med livet i behold. Nu havde jeg lov til at slappe af og hvile mig. Men aldrig glemme, hvad de år havde lært mig, og aldrig glemme at være taknemlig. Den 20. april 1945 kalder jeg min anden fødselsdag.«

Digt af J. P. Jacobsen

Saa standsed' og der den Blodets Strøm
Som før var vant at rinde
Saa dirred ogsaa de Nerver til Ro
Og Sandserne alle blev blinde
Og Hjertet og Hjernen virker ej mer
Du er kun Støv nu og livløst ler
Lad længes lad grædes med Evighedssavn
Der er kun en stofhob en Daad og et Navn
For alle gode Tanker de kan slet ikke dø
Før endnu bedre Tanker er spired af deres Frø

Skrevet i 1884 som det næstsidste digt.

Det sidste var

*Lys over landet!
Det er det, vi vil*

Historien om Storegade 4 i Thisted

Af Verner Paulsen

Ejendommen, hvor jeg kom til at tilbringe 18 år af mit liv, ti år som svend i Krabbes Konditori og derefter otte år som ejer, er nu forsvundet og det tidligere gadebillede helt ændret. Det fik mig til at reflektere lidt over tiden og den gamle ejendoms eksistens i flere hundrede år.

Ejendommen Storegade 4 var den sidste af de gamle bygårde, som nu er faldet for modernismens krav, men sådan er det jo. Udviklingen kommer over os, hvad enten vi kan lide det eller ej, og sådan har det altid været. Der er sket mangt og meget med Thisted gennem tiderne, fra byen begyndte som en landsby ved fjorden, og husene rejste sig omkring de veje, som fra alle retninger førte til byen. Som i alle andre landsbyer dengang var Thisted også stærk præget af landbruget, hvor gårdene lå inde i byen. Efterhånden udvikledes byen med handel og håndværk, men stadig med landbruget tilknyttet til købmandsgårdene og de større håndværksvirksomheder.

Den gamle by havde nok fået sine købstadsrettigheder i 1524, men frem til det 20. århundrede bar byen stadig præg af at være et landsbysamfund af bøndergårde. I Storegade lå der Kiilsgaard som nummer 2 på hjørnet af Jernbanegade og Storegade, på det modsatte

hjørne lå præstegården på hjørnet Torvegade – Storegade. Der var også landbrug i præstegården, ligesom 2-4 heste var nødvendig for præstens mobilitet, alene det at datidens køretøjer var hestetrukne nødvendiggjorde, at der var et par heste og en vogn i mange af byens huse. Til Storegade 4 hørte der også et landbrug med, hvad dertil hørte af heste, køer, grise og høns. Disse bondegårde havde deres jord liggende udenfor den bymæssige kerne, som dengang var ret koncentreret omkring Kirken og Store Torv. Storegade 4 havde således sine marker liggende på arealet mellem Rosenkrantzgade, Møllevej, Tingstrupvej inkl. Dyrskuepladsen samt et jordstykke lidt længere ude. Flere gange om dagen blev gårdenes køer trukket gennem byen til og fra deres marker med de fortrædeligheder, det nu medførte i den almindelige færdsel i byens gader. Gården havde også en mindre toft lige øst for byen til græsning af hestene.

Den firkant som nu indgår i centerbyggeriet har tidligere været fordelt på tre matrikelnumre. Kiilsgaard på nr. 261, Storegade 4 på nr. 260 og det gamle Hotel Thy på nr. 259, og grundene gik helt igennem fra Storegade til Tolbodgade. Senere er grundene så blevet ud-

stykket i mindre parceller. Fra 1793 og indtil 1846 hørte matr. 259 ind under matr. 260.

Før Enevældens indførelse i 1660 var landet ikke inddelt i Amter, det var de kgl. Lensmænd, der forestod den civile administration, men samtidig med Enevældens indførelse blev landet inddelt i amter. Thisted hørte dengang under Ørum len, som nu blev til Ørum amt, og der blev oprettet en amtstue i gården Storegade 4, hvor amtsforvalteren med sit personale boede, mens lensmanden boede på Ørum Slot i Sydthy. Da lensmanden på Ørum døde i 1660, nåede han altså ikke at blive amtmand, og amtet blev lagt ind under Vestervig amt. Indtil 1793 boede amtmanden ikke i Storegade.

Ejendommen var dengang en firelænget bygning, som lå ud til Storegade. I fløjen ud mod gaden havde amtsforvalteren bolig med fire stuer og syv kamre, forhuset var i én etage med en kvist på midten, under kvisten var der en port, hvor igennem der kunne køres ind i gården. I fløjen mod vest var der amtstuekontorer og værelser til skrivere og tjenere samt

brænderum til ejendommens kakkelovne, i fløjen mod øst var der nærmest forhuset køkken, bryggers og værelser til pigerne, i den sydlige ende af fløjen var der vaskerum, rullestue og et rum til tørv til fyring i komfurerne. I fløjen mod syd var der stald, lade og vognhus, midt i denne fløj var der ligeledes en port, til brug for avlsgårdens færdsel. Fra denne port og ned til Tolbodgade var der en allé, som endte i en gitterport, så gården kunne fuldstændig lukkes om natten, på jordstykket mellem laden og Tolbodgade var der en »smuk og stor frugthauge«.

I ejendommen har der gennem tiderne boet følgende embedsmænd:

Adolph Christian Bruun, amtsforvalter, 1774-1784

Peter Andreas Holm, amtsforvalter, 1784-1786

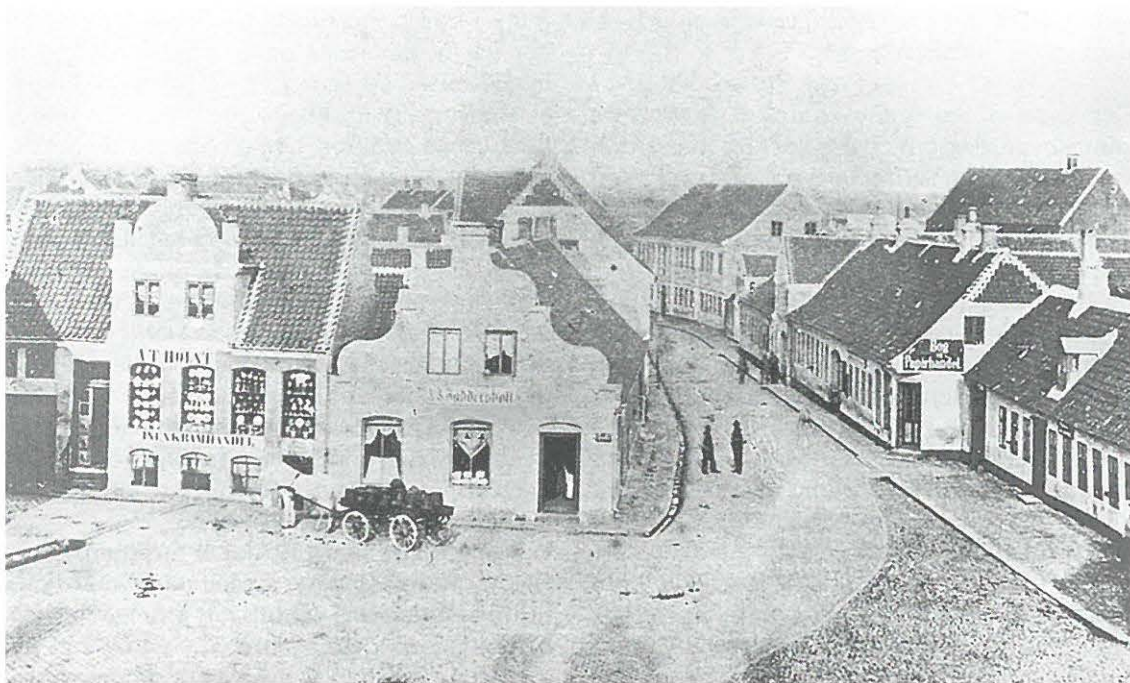
Hans Christian de Moldrup, amtsforvalter, 1787-1791

Lauritz Thagaard, amtsforvalter, 1791-1798

Niels Ferslev, amtmand, 1793-1803

Guldbrand Arentz, amtmand, 1803-1805

Gerhard Andreas Faye, amtmand, 1805-1842

Det lave hus til højre er den gamle Kiilsgaard, det næste bygning ned ad gaden er den gamle amtsgård Storegade 4. Huset midt i billedet med den svungne gavl er den gamle præstegaard.

Ejendommen blev nu hjemsted for flere amtsforvaltere. En af de kendte var Adolph Christiaan Bruun, som tiltrådte i 1774, han var måske mest kendt for sin berømte søn Conrad Malthes Bruun, som blev født i ejendommen i 1775, hvilket en mindetavle på facaden erindrede eftertiden om.

Amtsforvalter A. C. Bruun købte i 1784 hovedgården Ulstrup i Hundborg og tog dermed afsked med embedet som amtsforvalter i Thisted. Det var på den tid, hvor herremanden kunne købe sig til retten over sognets kirke, og Hundborg Kirke bar da også i mange år hans navnetræk i kirkens blytag: ACB 1796.

Sønnen Conrad Malthes Bruun var en af datidens mest rebelske samfundskritikere. Under sin studietid i København udgav han adskillige skrifter bl.a. »Aristokraternes Katakismus«, hvori han skarpt kritiserede kongehuset, regeringen og den herskende klasse i øvrigt. Efter adskillige advarsler fortrak han en tid til øen Vén i Øresund, hvor han fortsatte med sine skrivelser. Efter endnu en tid blev han af kongen landsforvist. Han rejste derefter til Paris, hvor han blev europæisk berømt som geograf, hans geografiske metoder bruges stadig, en gade i Paris bærer stadig hans navn, og i det Parisiske selskabsliv var han en højt agtet person. I sin alderdom søgte han kongen om benådning, og det fik han, men han kom aldrig til Danmark, han døde i Paris, hvor han fik et flot monumentalt gravsted. Efter Bruuns død søgte en kreds af 23 videnskabsmænd og forfattere, bl.a. venen Chateaubriand om en pension til hans enke ledsaget af ordene: *Døden har netop ramt én af de mænd, der har gjort det danske navn mest ære. Hr. Malthes-Bruun er ikke mere; han er blevet revet bort fra de geografiske videnskaber, som han har bidraget nye principper, og som han har beriget ved sine beundringsværdige arbejder. Hans talrige værker har sikret ham de lærdes agtelse og anerkendelse ikke blot i Frankrig, men ud over hele Europa.*

Conrad Malthes Bruun kom således i berømmelse helt op på siden af bysbarnet J. P. Jacobsen, men han fik aldrig den gloriøse berømmelse her i landet, som Jacobsen fik, sikkert fordi hans største gerninger blev udført i ud-

landet. Vigtigheden af begges frembringelser vil til enhver tid være en vægtning mellem litteraturen og videnskaben.

En anden kendt amtsforvalter var Lauritz Thagaard, som havde embedet 1791-1798, han blev i øvrigt den sidste amtsforvalter, som boede i ejendommen. Thagaard nævnes altid i den lokalhistoriske litteratur som sandflugtskommisær, et embede som dengang hørte under amtsforvalteren, men som senere kom under amtmanden. Sandflugten satte i disse år markante spor i landskabet, som staten søgte at afdæmpe. Det var også Thagaard, som forestod de første forsøg med beplantning i klitterne, og det var nok her, han vandt sit mest udbredte kendskab, der findes stadig spor efter Thagaards plantningsforsøg i Tvorup plantage.

Thy og Mors var i 1600-1700 tallet opdelt i tre amter: Dueholm på Mors og Vestervig-Ørum amter i Thy. De blev nu ved kgl. Resolution i 1793 sammenlagt til Thisted amt med hovedsæde i amtsgården i Storegade. Den første amtmand blev Niels Ferslev, der nu tog bolig i ejendommen, hvorfra landets højeste lokaladministration nu udførtes indtil 1845.

Amtsgården i Storegade blev hovedsæde for tre amtmænd, Niels Ferslev, Guldbrand Arentz og Gerhardt Andreas Faye, og af disse blev Faye den absolut mest markante. Faye overtog embedet i 1805, og han blev den sidste amtmand i Storegade 4. Faye var ikke cand. Jur. som det ellers var skik for en amtmand, han var exam. Jur., men som eftertiden viste, blev han alligevel den mest effektive amtmand, Thisted havde haft gennem tiderne. Han havde også en teologisk uddannelse, som kom til at præge ham som amtmand, idet hele hans virke også tilgodeså den følelsesmæssige side af hans aktiviteter.

Noget af det første Faye greb fat i, da han kom til Thisted var istandsættelse af vejene, her delte han arbejdet ud til bønderne, som i begyndelsen betragtede dette arbejde som ny slags hoveri, men efterhånden fik de øje på de store fordele, de selv fik af de gode veje. Han fik også anlagt en rigtig god vej fra Oddesund op gennem Thy lige til Hjørring amts grænse, og amtsforvalter Thagaard blev nu også udnævnt

til vejinspektør. Faye fik sat skolevæsnet i system, så de fleste børn ved hans afgang kunne både læse og skrive, de små lumre skolestuer blev erstattet af større og lysere rum, og han besøgte ofte de små skoler. Det var også Faye, der fik sat gang i planerne om et lærerseminarium i Snedsted, det fik han oprettet i 1812 i Snedsted præstegård.

Faye fik også sat skik på strandingsgodset, så det ikke alt sammen gik forkerte steder hen, og skovbrug og landbrug havde hans store interesse, han fik sat ekstra gang i den allerede begyndte afløsning, så der dannedes adskillige selvejergårde. Endog landmændenes dyrkningsmetoder kunne han forbedre ved bl.a. at anbefale større kartoffelavl og avl af hør og hamp, hvilket medførte oprettelsen af en fabrik, hvor hørren kunne behandles.

Det var ikke kun de store linjer, der havde amtmandens bevågenhed. Han var selv meget interesseret i havebrug, han indså derfor, at hvis alle fik anlagt en lille have, kunne avl af egne grønsager med god økonomi samtidig bidrage til en sundere kost. Som øverste administrator i amtet satte Faye sig tydelige spor, han blev bekendt for de mange gode resultater langt udenfor amtets grænser, han var sikkert også et levende og interesseret menneske at være sammen med.

I sommeren 1830 fik Faye besøg af sin nevø den kendte guldaldermaler Martinus Rørbye, og han omtaler onklen med stor begejstring, han er sammen med ham på besøg rundt i byen og ude i amtet, på disse ture har Rørbye lavet mange skitser, raderinger og malerier, han malede også et portræt af onklen inden han rejste. Hans besøg var en stor gevinst for byen, ingen andre af tidens store malere ville dengang bevæge sig ud i landet for at skildre hverdagen i en lille provinsby. Toppen af Rørbye' oplevelser i byen nåedes, da Kong Frederik den sjette besøgte byen 21. og 22. juni og boede hos Faye i amtsgården i Storegade, og hvor aftenen forløb med besøg rundt i byen sammen med Kronprinsen, mens Kongen gik tidligt til sengs. Kongen overnattede i øvrigt senere to gange i den gamle – nu forsvundne – gård i Storegade.

Amtmand Faye tog afsked med sin gløromvundne embedsperiode i 1842. Det første amtsråd i Thisted var blevet nedsat i 1841, og det havde stadig til huse i Storegade indtil 1844, hvor amtet købte den ejendom i Skovgade, som Fayes søn, Emil Faye lod opføre som privatbolig i 1835, og hermed var amtets domicil i Storegade ophørt. Gerhard Faye blev boende i den gamle amtsgård indtil han døde i 1845 og hans enke blev boende der til 1852, hvor hun solgte ejendommen til sagfører Chr. Lykke.

Chr. Lykke havde i en del år været vejinspektør hos Faye, han havde nu forladt embedsvejen og var blevet prokurator, han solgte straks naboejendommen matr. Nr. 259 fra til Steffen Poulsen, som nu blev til Hotel Thy, Steffen Poulsen opførte senere en teatersal i forbindelse med hotellet. Forhuset til hotellet blev nedrevet en gang sidst i 1930'erne, og resten af grunden blev ryddet i 1955, hvor man forberedte J. P. Jacobsens plads til p-plads.

Lykke drev gården Storegade 4 videre, og nu havde ejendommen fået navnet Sagfører Lykkes gaard. Lykke blev nu en betydningsfuld person i byen, idet han blev ejendomsadministrator for flere store foretagender, bl.a. administrerede han kapt. Jagds forretning med udtørringen af Sjørring Sø og senere også hans landbrug, han ejede også en kort årrække herregården Søgaard i Nors. Sit eget landbrug i byen afviklede han efterhånden helt og nedrev stald og ladebygningerne.

Lykke solgte bygningerne i 1896 til til konditor Peter Christensen. Han havde allerede i 1880 indrettet en bagerforretning i naboejendommen Kiilsgaard, men flyttede senere forretningen over i Torvegade overfor Hotel Royal. Christensen var blevet gift med Johanne Topp, som var ud af en konditorfamilie (hendes søster Hansine grundlagde Topp's Konditori i Skive), og mens de havde forretningen i Torvegade, rejste hun til Randers i 4-5 måneder og lærte noget om konditorfaget, da hun kom hjem, indrettede de en lille café bag butikken, og hun overtog fremstilling af konditorvarerne i bageriet, som var i kælderen. Det blev det første konditori i byen, og som blev så stor en

Konditor Peter Christensen i sin elskede have bag konditoriet.

succes, at de i 1896 kunne købe sagfører Lykkes gaard, hvor de indrettede en større café og butik samt en rummelig lejlighed i halvdelen af ejendommen, mens mens den anden halvdel blev lejet ud. Christensen var meget haveinteresseret, så han genoprettede straks Fayes »store smukke Hauge« på grunden ned mod Toldbodgade.

Johanne og Peter Christensen havde to børn, datteren Magda, som blev gift med Overbibliotekar Niels Grønkjær. Sønnen Herluf blev udlært konditor, og han overtog forretningen efter sin far og drev den i nogle år, han frasolgte den bagerste del af grunden til tømrer Johs. Mortensen, som byggede sit værksted og forhuset her, konditoriet lejede han i 1931 ud til konditor Kristian Krabbe, som havde drevet en lignende forretning i Hurup.

Krabbe købte hele ejendommen i 1937 og gik straks i gang med en modernisering af butik og café, så det kunne opfylde tidens krav til den slags forretninger. Butikken fik et moderne udstillingsvindue mod Storegade og

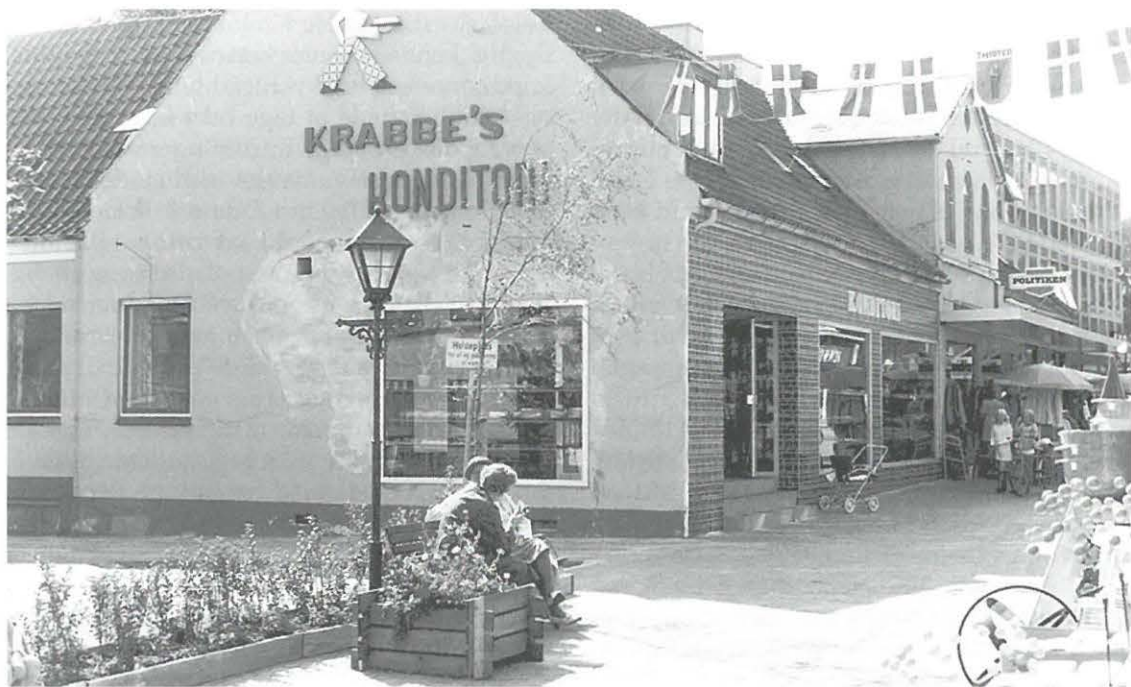
køledisk til kagerne. Krabbe var en eminent dygtig konditor, som kunne fremstille fine konditorvarer i høj kvalitet, hvilket på den tid også indbefattede at tage ud i hjemmene og servere desserter og isanretninger ved private fester. Caféen blev udvidet med en del af privatlejligheden i fløjen ud mod J. P. Jacobsens Plads. På dette tidspunkt var forhuset til Hotel Thy godt nok fjernet, men pladsen var stadig lidt kaotisk, så der kom ingen vinduer ud til pladsen. Rummet var ovalt, og møblerne var lavet med buede rygge, så de passede til rummet, i et af hjørnerne var der endog indrettet et toilet. Caféen rummede nu 65 siddepladser.

Da kommunen i 1955 begyndte at rydde J. P. Jacobsens plads med henblik på den kommende P-plads, benyttede Krabbe lejligheden til at inddrage resten af den private lejlighed til yderligere udvidelse af caféen, så arealet nu var udvidet til 110 siddepladser. Den ovale stue blev nu lavet firkantet, og der kom vinduer i hele facaden ud mod P-pladsen, Der blev bygget nyt moderne køkken og nye toiletter i

kælderen, og Restaurationen fik fuld restauratørbevilling med spiritus og varmt og koldt køkken. Etablisementet havde nu nået sit absolutte højdepunkt med 26 mennesker ansat i bageri, butik, køkken og café.

Ejendommen var nu indrettet med bageri i kælderen i fløjen ud mod J. P. Jacobsens Plads og med café i stueetagen ovenover. I den østre ende af forhuset var der ligeledes café, og derefter kom butikken, bag butikken var det nye køkken med opvaskemaskine og kaffemaskine og andre moderne hjælpemidler. Hele tagetagen var indrettet til privat lejlighed og pigeværelser. Den vestre halvdel af forhuset var inddelt i tre lejemål, som var udlejet til Imers Herremagasin, som også havde en lejlighed over deres forretning, bladkiosken (Politikkens Telegramhal) og Jespersens Blomsterhandel, som brugte den vestlige sidefløj som blomsterbinderi, desuden var der en stor gårdsplads med to garager og en mindre have. Sådan så den ejendom ud, som denne artikels forfatter Verner Paulsen og min kone Ulla overtog 1. oktober 1967.

På dette tidspunkt var der 12 bagerforretninger i byen: Johs. Jensen i Havnestræde, Enggaard på Nytorv, Carl Christensen og Poul Larsen i Nørregade, Calles og Krabbes konditorier i Storegade, Conrad Poulsen på Stationsvej, Mallings konditori, Salomon Nielsen og Boddum Nielsen i Vestergade, Evald Pedersen på Hundborgvej og et nystartet bageri på Gundevej. Men det skulle snart vise sig, hvad vej vinden blæste for bagerforretninger i almindelighed og for konditorier med café i særdeleshed. Før kom folk fra oplandet til byen med rutebil og skulle så lige ind på konditoriet og have en kop kaffe inden hjemturen. Nu havde de fleste fået bil selv og kunne køre hjem, så snart de havde handlet. Kort tid efter åbnede Kvicly sin nye forretning med cafeteria på Frederikstorv, og det blev efterhånden det nye mødested, når man havde været i byen og handle. Der åbnede også et par nye diskoteker og pubber, som gjorde indhug i konditoriets aftenkunder, derfor stod det ret hurtigt klart, at restaurationens dage var talte. Vi tog konsekvensen i 1971 og lukkede hele caféaf-

Forhuset efter ombygningen i 1971.

delingen, samtidig udvidede vi butiksarealet til det tredobbelte, og det gav den forventede fremgang i omsætningen og en væsentlig nedgang i driftsomkostningerne. Alligevel var fremtiden for os ligeså usikker, som for andre bagerforretninger. I dag kender vi resultatet: Der er nu kun to bagerforretninger tilbage i byen – endda med den samme ejer.

Et specielt kapitel i forretningens historie var dog livet i restaurationen. Her kom mange interessante mennesker, og mennesker som mødes i en restauration er som regel glade mennesker. Daglig kom der advokater, ejendomsmæglere, revisorer og andre med kunder til en forretningsfrokost. Tjæreborgpræsten var fast gæst i caféen, når han besøgte sin gård udenfor Thisted. Simon Spies tilbragte en hel eftermiddag her sammen med sit harem. Når der var teater i byen havde vi ofte de kendte skuespillere til frokost og efter forestillingen igen til natmad. Endelig skal da også nævnes optagelserne til Olsen Bande filmen, som fik sat konditoriet på landkortet.

Uanset forretningens rentabilitet – eller mangel på samme – så havde ejendommen stadig sin gode beliggenhed på en af byens allerbedste handelsstrøg, og det kom os til gode, da Elinstallatør Frode Phil en forårsdag i 1975 helt uventet meldte sig med et tilbud om køb af hele ejendommen, et tilbud som vi simpelthen ikke turde sige nej til – fremtidsudsigterne taget i betragtning. Frode Phil havde dengang elektrikerforretning på hjørnet Sto-

regade – Havnestræde, hvor han efterhånden havde alt for lidt plads, han overtog ejendommen Storegade 4 den 1. juni 1975, og hermed var en 80 årig epoke i ejendommens historie afsluttet. Det var ikke uden betænkelighed, vi lukkede og slukkede for et hæderkronet navn i konditorkredse, men det var altså vilkårene dengang.

Efter Frode Phil blev ejendommen overtaget af et ejendomsselskab, som stykkede konditoriets lokaler op i forretningslejemål. Ejendommen har så senere skiftet ejer nogle gange indtil skotøjshandler Per Overgaard købte den, og nu er den gamle ejendom med den betydelige historie så faldet for fremtidens krav.

Pudsigt nok er det ligesom byen igen er vendt tilbage til det den var engang: En lille by ved havnen. For 50 år siden havde forretningslivet en langt større udbredelse i byen. Der var butikker langt ud i alle gader, nu er forretningskvarteret skrumpet ind til kun at omfatte bykernen, alle de små specialforretninger: Købmænd, bagere, slagtere og grønthandlere er væk, af byens mange hoteller er der kun et enkelt tilbage, de gamle restaurationer og værtshuses antal er også stærkt reduceret. Endnu kan vi da glæde os over de mange smukke facader i Storegade og Vestergade, som stammer fra en tid, hvor man havde råd til og sans for det æstetiske byggeri. Thisted er dog stadig en dejlig by med en utrolig smuk beliggenhed.

To ildsjæle i Øster Vandet

Af Aage Ringgaard, Hurup

Den nyligt udkomne og velskrevne lokalhistorie om Øster og Vester Vandet kaldte mange minder frem hos læserne. En af de beretninger, der satte ekstra tanker i gang hos mig, var beskrivelsen af ægteparret Else og Kristian Diechmann, Holmevej 1, på side 164. Der kan dog føjes en del til bogens få oplysninger om ægteparrets ungdomsarbejde. For os, der oplevede det, var det et vigtigt og minderigt kapitel, der satte sit præg på en hel generation af unge i Øster Vandet.

Kristian Diechmann fortæller om det i »Kirke- og Sogneyt« fra april 2006 i en artikel »Ung i Vandet«. Beskedent skriver han om årene, at »det var vel nogle af Else's og mine bedste år i tilværelsen«.

Jeg er nødt til at tilføje, at det var nogle af de bedste år for en hel generation af unge i sognet. Det var nogle år, som man mindes fuld af glade oplevelser og forbavselse over, at det kunne lade sig gøre.

Det kunne det også kun, fordi Else og Kristian stillede deres hjem til rådighed for os unge. Med rådighed skal forstås, at det var hele hjemmet med alle pæne stuer og møbler. Alt var åbent, når vi mødtes til »hyggeaften« og bibeltime skiftende hver anden tirsdag. Deres initiativ startede sidst i 50'erne og sluttede vel først ca. 10 år senere. Gennem alle årene

sluttede en kreds af unge – både piger og drenge op om disse aftener.

Alle stuer i det store hus var fyldt med spil af forskellig slags: bordtennis, bob, matador, ludo, kortspil m.m., og vi unge flokkedes om spillene. Når klokken nærmede sig ni, blev der dækket op til kaffebord, og aftenen sluttede med sang og nogle ord af Kristian. Kaffe og cigaretter m.v. var fuldstændig gratis gennem alle årene. Selv dengang en næsten utrolig gæstfrihed og idealisme – og i dag en umulighed. Dengang tænkte vi ikke så meget over, hvor meget det egentlig kostede, men jeg håber, der en gang imellem blev sagt dem tak.

Det gik selvfølgelig ikke stille af, når 20-30 unge piger og drenge mødtes sådanne aftener. Alle så frem til tirsdag aften, når man skulle op til Diechmanns. Der blev snakket, konkurreret, prøvet kræfter – og selvfølgelig også flirtet lidt.

Den eneste form for »betaling«, jeg kan minde, foregik, når gårdens 8.000-10.000 kyllinger skulle leveres til slagteriet. Så samledes en halv snes stykker af de unge og slæbte kyllinger to til tre timer omkring midnat - for bag efter at nyde Elses smørebød i køkkenet. Det gik heller ikke stille af.

Hver sommer arrangerede Else og Kristian en udflugt til forskellige attraktioner. Bussen

En leverandør besøger fjerkræslagteriet. Fra venstre: Else Diechmann med Walther, Kristian Jensen, Ejner Ringgaard og Kristian Diechmann.

Hyggelig stue med private og japanske gæster samt to medhjælpere.

var altid fyldt. Der blev leget og konkurreret, og på hjemturen slukkedes lyset i bussen. Så var det med at få sig placeret ved siden af den rigtige. Engang væddede Kristian med et par pralende unge mænd, om de kunne bære ham op på Himmelbjerget. Det lykkedes vist, men noget matte var de bagefter.

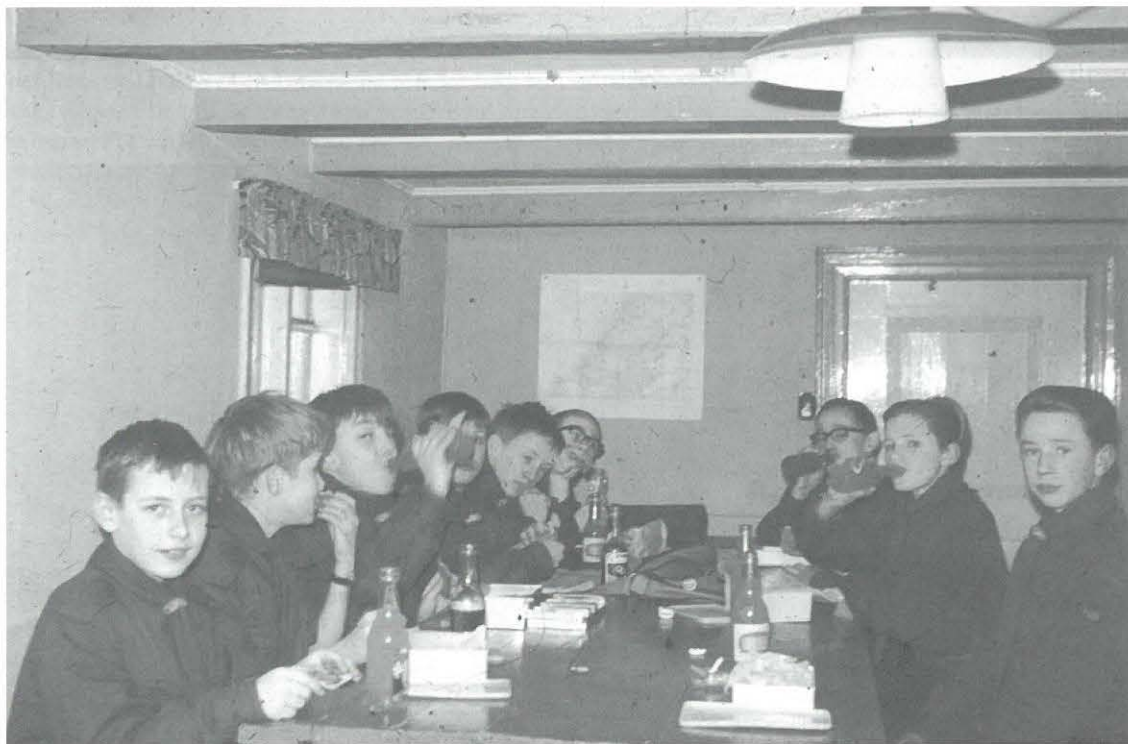
Nytårsaften var et helt kapitel for sig. Hen imod midnat trak flokke af unge fra nytårsløjerne op mod »Kærgårdsminde« for at samles til et festbord med flutes, sodavand, slik m.m. Nytåret blev fejret med maner, men helt uden spiritus! De unge blev vant til et samlingssted, hvor hygge og samvær foregik under former, som er langt fra nutidens. Det satte sit præg på en hel generation af unge i Vandet, og mange af dem blev ungdomsledere siden hen.

Som gammel KFUM-spejder havde Kristian imidlertid en drøm om at etablere noget for de yngre årgange, og det blev de grønne spejdere. En lille flok unge blev sendt på patruljefø-

rerkursus, og så var man i gang med en trop, der snart skulle vise at være en af de største og bedste i Thy. Få år efter opfordrede han nogle af de nygifte unge piger til at starte pigespejderarbejde. Bl. a. uddannede lærer Tove Holst de nye patruljeførere, og i disse år deltog næsten alle drenge og piger i Øster og Vester Vandet i dette ungdomsarbejde, der kørte til forældrenes store tilfredshed.

Kristian havde købt et mindre husmandssted i Hjørdal, og med navnet »Charles« efter den tidligere ejer blev det samlingsstedet for spejderarbejdet. Alle nødvendige materialer blev stillet til rådighed. Senere blev der bygget et såkaldt A-hus i en tidligere mergelgrav i Hjørdal, og arealerne omkring det fik spejderne også rådighed over. Her var gode muligheder for aktiviteter både i mergelgraven og i den nærliggende skov.

Da spejderne blev for mange og »Charles« for lille, blev førstelærer Goul Jensen formand

Tropmøde i »Charles«. Fra venstre: Preben Bang Nielsen, Anders Pedersen, Evald Guld, Stig Brogaard, Olav Goul-Jensen, Claus Kappel, Carsten Ulrik Nielsen, Karl Erik Jensen og Kristian Steffensen.

Ispause på udflugten til Skagen. Fra venstre: Ulla Ringgaard, Gerda Bang, Margit Goul, Ruth Fuglsang, Anders Jensen, Jens Hove og Henry Steffensen.

for et byggeudvalg, så spejderne kunne få deres eget hus, og i året 1975 blev spejderhuset indviet tæt på Vandet sognegård og skole.

Selve spejderarbejdet blev overladt til de unge patruljeførere, men Kristian stod hele tiden bag med erfaring og offervilje. Bl.a. lod han lønnen for sit kirkesangerjob ved Øster Vandet kirke gå ubeskåret ind på spejdernes konto, og da de lidt ældre spejdere manglede nye udfordringer, blev nogle gamle motorcykler stillet ned i værkstedet på »Charles«.

Det var også i disse år, KFUM og K's Idræt kørte en håndboldturnering i Thy. Det måtte de unge i Vester og Øster Vandet også være med til, så et par håndboldmål blev indkøbt, og en håndboldbane kridtet op bag gården. Græsset

blev slået med en Tårup grønthøster, og lidt kalk fra en pose blev strøet ud som streger på banen. Dette idrætsarbejde blev overladt til Gunnar Smed, som stod for håndboldklubben i flere år, indtil sommerhåndbold på græs stoppede som turneringsspil.

Alt dette var dengang. – Og det var godt at blive mindet om det ved at læse en fin bog med lokalhistorie fra ens hjemegn.

For et sådant bemærkelsesværdigt initiativ og sans for ungdomsarbejdets betydning, som ægteparret Else og Kristian Diechmann udviste, bør have en udførlig omtale. Den har jeg forsøgt at give med disse linjer, for det var en indsats, der har haft skelsættende betydning for mange unge.

Uddrag af en Østerild- drengs dagbog 1894-95

og træk fra hans livshistorie

Af Johs. Østergaard, Østerild

Det er spændende at være gift ind i en familie af samlere. I efterladenskaberne fra min kones moster, Jenny Therkildsen og datteren Dorthe, fandt vi, blandt meget andet, nogle gamle dagbøger, som skildrer arbejdsdagen for godt hundrede år siden for Jennys far, Marthinus Andersen, Østerild, da han var ca. 17-18 år. Han arbejdede i sin fars værksted, men som det fremgår af det efterfølgende, lavede han også andet.

Dagbog i september 1894

27. Var jeg ved skovarbejde til plantning, men vi måtte gå hjem, da det blev øsregn.
29. I dag Skt. Mikkelssdag, har jeg været ved skovarbejde. Nu har jeg arbejdet i skoven i 159 timer a 17 ører.

Dagbog i oktober 1894

1. Var jeg ved skovarbejde, i dag var det sidste dag i efterår. Jeg har fået udbetaling for 169 timer. 28,73.

Marts 1895

25. I dag har jeg været ved skovarbejde, renset huller, vi får $2\frac{1}{2}$ kr pr. tusinde huller at rense, jeg fik i dag 780.
26. Arbejdet ved skoven, renset 770 huller, jeg har haft god jord at arbejde i går og i dag fmdg, men i morgen bliver det værre.
27. Arbejdet i skoven nord for Store Sande vest for landevejen, jeg har vist nok den værste stykke at rense, der er i hele skoven. I dag har jeg slidt som et bæst og ikke fået mere end 700.

28. Arbejdet i plantagen, jeg gik hjem, da jeg havde været der $\frac{3}{4}$ dag, de andre skovarbejdere gik hjem til middag, da det øsregnede, jeg rensede 700 huller i dag, det jord jeg arbejdede i var ikke så slemt som i går.
29. Jeg har været ved skovarbejde, i dag har jeg rensat 800 huller, men jeg har også slidt som en hest, jeg blev en $\frac{1}{2}$ times tid godt efter, at de andre arbejdere var gået. I dag har det været smukt vejr. Fmdg lidt tåget øsø.
30. I dag været ved skovarbejde, jeg har arbejdet det stærkeste i dag, jeg har gjort nogen-sinde, men jeg rensede også 1000 huller, så jeg har altså tjent i dag 2 kr 50 øre. Mildt tåget vejr.

April 1895

1. Arbejdede jeg i plantagen, i dag har jeg rensat 897 huller, nu er jeg færdig med denne stykke. Råt og tyk luft.
2. I dag fmdg har jeg været i skoven, nu er vi færdige, i eftmdg fik vi vores huller talte, jeg har 6100.
3. Fmdg var jeg ude hos plantøren efter mine penge, jeg har tjent i de $7\frac{1}{2}$ dag, jeg var der 15 kr 25
23. Fmdg var jeg ude ved Vejlen og høre om arbejde men det begynder først i morgen. Eftmdg lagde jeg kartofler i vores rug.
24. I dag har jeg været ved Vejle-arbejdet, det er i kanalen nord for Arup maskinhus, der bliver fordybet, det er uhyre strengt og noget fælt slæberi er det også.
25. Arbejdet ved Vejlen, i dag har jeg bedre end i går holdt min trillebør på banen, smukt vejr.
26. Været ved Vejle-arbejde, vi er 7 mand i kolonien, Anders Kjær er vor fortriller, vi kører jorden op af kanalen.
27. I dag været ved arbejde i kanalen, den bliver både videre og dybere, den skal være $7\frac{1}{2}$ fod dyb og 22 fod vid i bunden, skråningen 1 gang anlæg, smukt solskin.
28. Søndag formdg ryddet op i værkstedet. Klinket en lille smule. Fader og moder og Anthon var til alters, eftmdg læste og skrev jeg. Vinden øst.
29. Var jeg ved Vejle-arbejde i kanalen, nu kan vi næsten ikke komme på dæmningen da Chr. Hole Abildgaard vil forbyde os at gå på hans ejendom.
30. I dag har jeg været ved Vejlen, det har været strengt i dag, jeg er meget træt i aften. Solvarme øst.

Maj 1895

1. Arbejdet ved Vejlen. I dag flyttede min broder Anthon til Kløv til Chr. Nielsen sognefoged og min broder Andreas flyttede fra Ballerum Mølle og hjem at være i nogle dage, så skal han til Thisted med møllebyggeren.
2. Fmdg var jeg ved Vejlen, men vi fik ingen ting bestilt da det gav sig til at øsregne. Eftmdg drev jeg det meste af tiden, klinket lidt. Vinden sydvest til sø.
3. Var jeg ved Vejlearbejde, fmdg snejlede jeg vand den 2 kvart, eftmdg var min fader og broder Andreas ude ved Vejlen en tur for fornøjelse. I dag har de arbejdet med mudder prammen i Mellemfjord-kanalen, min broder Anthon er i dag kommen syg hjem fra Kløv.
4. I dag har jeg arbejdet ved Vejlen, nu har jeg arbejdet i kanalen i 9 dage, frisk kuling af nv.
5. Søndag fmdg var jeg cyklende til Hoxer at lodse noget brænde fra Jens Chr. Knudsens fartøj. Eftmdg læste jeg, mig og Andreas var nede til P. Berents.
6. Arbejdet ved Vejlen. I dag rejste min broder Andreas til Thisted til møllebygger Kjær og fader var ved doktor med Anton, han har lungehindebetændelse og vand om lungen, smukt vejr vest.
7. Arbejdet ved Vejlen, det har været en streng varme i dag at stå og arbejde i en kanal $8\frac{1}{2}$ fod dyb.
8. Arbejdet ved kanalen, nu har vi jorden trillet op af den ene 50 fod så nær som at sætte skråningen. Varme af vsv.

9. Var jeg ved Vejlen, vi har arbejdet meget stærk i dag, især i eftermiddag, der har været en engelsk ingeniør her ovre i dag.
10. Store Bededag. Fmdg drejet 3 stk. fødder til ølglass for snedker Torgius, skrevet et brev for Lars Karl, eftmdg gjort et par træsko i stand, læst og skrevet en del. Det har været torden og regn i dag, i aften er det meget smukt vejr, ustadig vind.
11. I dag har jeg arbejdet ved Vejlen og nu er vi færdige med vores akkord, i aften fik vi vores udbetaling, jeg har arbejdet i 14 dage a 2,67 øre pr. dag. Gråt tåget vejr, vind syd-vest.

Hans lillebror Anton døde i marts 1896 af tuberkulose. Månedens efter, 10. april 1896, blev

Marthinus indkaldt til militærtjeneste i Nyborg, under et hospitalsophold skrev han følgende digt:

**Tanker ved min broder Antons bære,
Marts 1896**

*Tunge skyer over himlen ile
mens til stedet, hvor du sødt skal hvile
dine venner tavs dig bære hen.
Himlens øje hænger fuld af tårer
ved at se den sorte, lille bære
bringe støvet hen til støv igen.*

*Hulde knop, for snart af ormen gnævet.
Herligt håb, som nu er her begravet.
Mange søde drømme ak, forbi!*

Personerne på billedet er fra venstre: Dorthea og Marthinus Andersen, hans mor Kirsten Andersen og hans søster Elise Jensine Andersen, der året efter udvandrede til Amerika.

*Hvor han spøjte, er nu tomt og øde,
hvor han kom os venlig tit i møde,
nu med savn i hjertet vandre vi.*

*Med vedmod skal herhid vi ofte træde,
Mindes dig, vor tidlig tabte glæde!
Nævne ved os selv et elsket navn!
Vende da mod himlen våde øjne,
mindes at din sjæl er i det høje,
Jorden holder støv kun i sin favn.*

*Ung, du måtte alt for meget lide;
Svag, så smerteligen stride;
uransagelig er herrens råd,
jorden ville gerne dig beholde,
døden, som dig smerter måtte volde,
nølene kun overskar din tråd!*

*Ømme moder står i stille smerte,
fader med det ømme hjerte,
broder, søster med det våde blik!
Han er stegen til et bedre rige,
der vi mødes skal med glans foruden lige,
følge efter hvor han forud gik.*

*J M Andersen Østerild.
Garnison Sygehuset i Nyborg
21. juli 1896.*

Efter hjemsendelsen i juni 1897 arbejdede Marthinus igen i faderens, Jens Peter Andersens, værksted, denne døde 1899 og herefter overtog Marthinus værkstedet.

Jernbanen blev indviet 18. november 1904, den satte fart i udviklingen af byen. Det gav anledning til at kroen blev bygget i 1904. Ligeledes i 1904 blev der bygget en brugsforening på hjørnet overfor kroen.

Marthinus Andersen må have set mulighederne i byens udvikling. Hans værksted lå på det, der i dag hedder Østerild Byvej nr. 30, der ses på billedet her, som det så ud den 11. marts 1905, hvor der er blevet bygget et stuehus, værkstedet er ombygget og måske udvidet, desuden er der bygget en ny vindmølle, der leverede drivkraften til både savværk og snedkerværksted.

Det var før elektriciteten holdt sit indtog. Han arbejdede ikke kun med træ, men var noget af en altnuligmand. Familien havde ry for at være kreative og dygtige mennesker i besiddelse af megen fingersnilde. Det gælder stadig for en stor del af efterkommerne af familien, både i Danmark og i Amerika.

Af de gamle dagbøger fra omkring 1895 kan vi se, hvad en stor del af arbejdet gik ud på i savmøllen og værkstedet på Østerild Byvej. Opgaverne strakte vidt, der blev lavet skytter til væve, drejet spoler og tene, træsving til bogbinder arbejde, repareret ure, klinket fade, drejet messingtråd til fjedre, savet brædder på bloksaven, drejet riveskafter og meget andet.

Marthinus var, efter oplysninger fra familien, sognerådsformand og sognefoged. Gennem det hverv lærte han amtmanden at kende,

Vi kender ikke den nøjagtige dato for hvornår Marthinus blev ansat ved politiet, men vi ved, at han først var ansat et par år i Hurup eller Vestervig som politibetjent. Det må have været i 1907-1909. Sidst på året 1909 flytter han til Viborg som betjent. På billedet her står han som nr. to fra højre.

Det første billede af Marthinus Andersen i politiuniform er fotograferet hos A. B. Hansen i Hurup.

denne fik ham overtalt til at søge en stilling som betjent.

Marthinus kunne ikke modstå tilbuddet og blev omkring 1907 betjent i Vestervig-Hurup, senere, fra 1909 i Viborg. Politistationen lå dengang på Store Torv i Viborg, hvorfra den i 1916 blev flyttet til Kompagnistræde.

De boede en kort periode i Lille Skt. Mikelsgade, men købte derefter huset i Gothersgade nr. 9..

De boede her indtil han døde den 20. marts 1916, 39 år gammel.

Dorthea, hans kone, var 36 år og havde seks børn, hvoraf den yngste var et halvt år.

Huset i Viborg blev solgt og Dorthea flyttede tilbage til Østerild, hvor hun fik bygget

et hus på Porfyurvej nr. 4, skråt overfor svigermøderen Kirsten Andersen, der boede i nr. 13. Hun levede her som enke til sin død 5. januar 1957. – Tænk engang, at leve som enke i 41 år og opfostre seks børn!

I Hunstrup kirkebog står der under ægteviede den 1. oktober 1904:

Ungkarl mekaniker Johannes Marthinus Andersen af Østerild, født i Østerild by og sogn 11. november 1877, søn af Jens Peter Andersen og hustru Kirsten Jensdatter af Østerild.

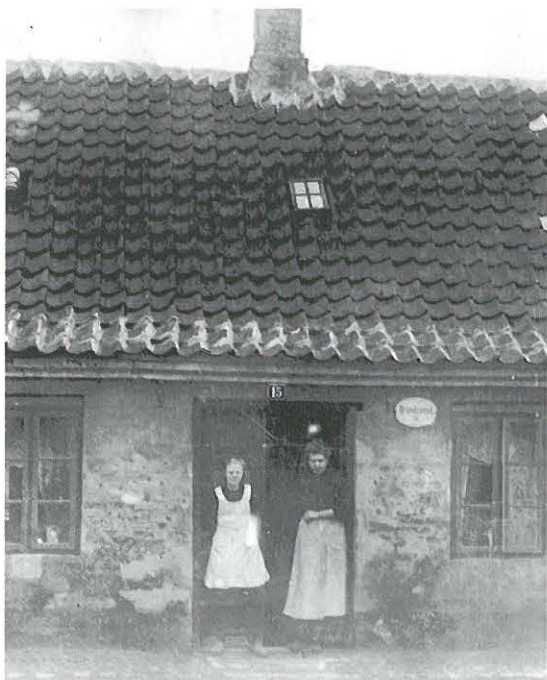
Pige Dorthea Larsen af Kløv, født i Kløv Hunstrup sogn 1. oktober 1879 datter af afdøde husmand Kristen Larsen og hustru Ane Elsebeth Larsen af Kløv.

Om dette er deres brudebillede, ved jeg ikke, men aldersmæssigt ser det ud til at passe, han var 27 og hun var 25 år ved deres giftermål.

fra det gamle album

Dette billede fra Thisted Håndværkerforenings gamle album nåede scenemester Thomas Munk frem til, da vi en dag i foråret sad i Laugsstuen. Håndværkerforeningen ejede i mange år Hotel Aalborg. Da en selvejende institution blev oprettet med henblik på at bevare teatersal og scenebygning, overtog håndværkerforeningen Laugsstuen. Den har i mange år været samlingssted for byens håndværkere. På væggene hænger billeder af formænd og bestyrelsesmedlemmer helt tilbage fra 1800-årene. Ovenstående billede med det gamle rådhus fra 1853 i baggrunden er taget fra Storegade. I gadens sydlige side kan man af skiltet se, at der var en barber. Lidt længere fremme kiosk. Uden for kiosken et lille enspænderkøretøj. I baggrunden til højre en bil, som ved nærmere eftersyn kunne se ud til at være fra først i 1920'erne.

Gerda Juul-Lassen, Kildevænget 43, Skanderborg, har sendt en lille historie om et hus på Hundborgvej, der havde nr. 13, men fik nr. 15. Hun skriver: Min farmor, Marie Havshøj f. 22-2-1853 i Årup ved Snedsted, død 29-11-1913 i Thisted, var meget ulykkelig over at skulle bo i nr. 13, hvorfor der blev givet tilladelse til at sløjfe dette nummer og så få nr. 15 i stedet. På billedet fra 1911 kan man se nr. 15 midt over døren. Pigen med hvidt forklæde er familiens yngste datter, Hansine. Den anden en nabo.

I følge Vejviseren springer man stadig over nr. 13 på Hundborgvej

Hele familien Mads Nielsen, Hundborgvej 15, ca. 1900-1901. Den yngste, Hansine, er født i 1897

Drengene fremstillede fine ting til Søster Anne Marias santalbasar. Nr. 2 fra venstre er min far Frederik Nielsen. Yderst til højre min farbror Severin. Efter Søster Anna Marie kom Søster Jonna. De var begge diakonisser. Billedet er taget før 1908, for dette år tog min far til Tyskland som naver.

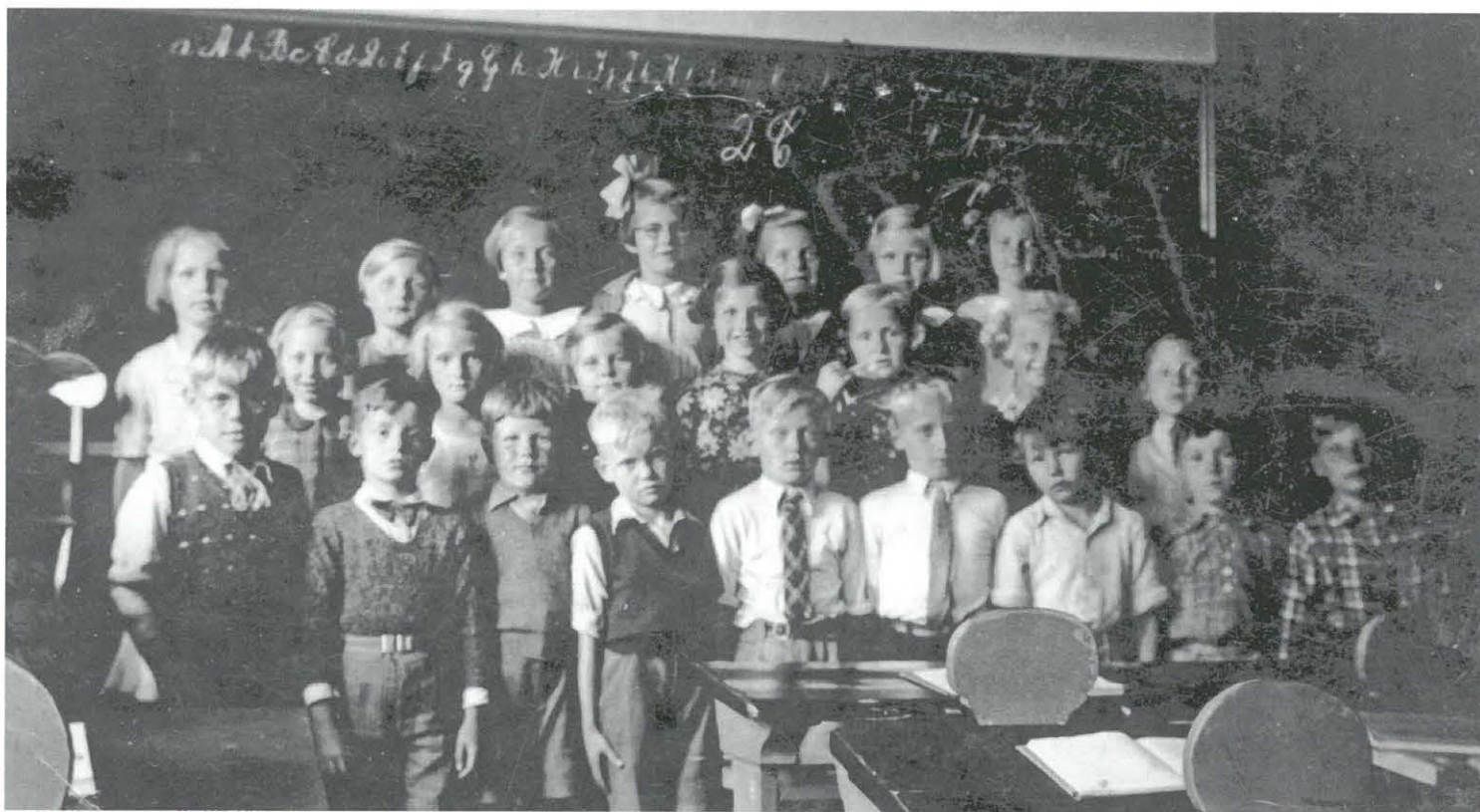
Dette billede er fra Elise Halmfort, Kildevænget 44, Skanderborg. Hun er født i Thisted, som datter af Vilhelmine og Carl Hansen, der var maskinmester på Thisted Elektricitetsværk. Elise skulle døbes i Den Reformerte Kirke i Fredericia, da familien var efterkommere af huguenotter, der blev forfulgt i Frankrig, men fik et fristed i Danmark. Elise var født i marts, og i juli kørte familien på motorcykel til Fredericia. Elise sad dog ikke mellem far og mor som på dette billede fra 1921, men i en sidevogn. Efter realeksamen fik Elise først en læreplads på kontoret hos konsul Sund, der havde dampskibsekspedition omtrent ud for Hotel Aalborg. Derefter hos sagførerfirmaet Yde-Poulsen & Jens Rasmussen. Efter et par år hos A/S Albert S. Bornerup kom hun på Amtskontoret og blev gift med gartner Ove Sejrup Madsen. Da han fik arbejde i København, skaffede amtmand Egedorf en stilling til Elise i Indenrigsministeriet, hvor hun var i mange år. Sluttelig på Århus Statsamt i over 30 år.

Fra et vognoptog i 1924, da Thisted fejrede 400 års jubilæum. I den store bil Vilhelmine og Carl Hansen. I den lille sidder Elise. Den blev trukket af to piger – den ene datter af møllebygger Poulsen i Nørregade, den anden af en datter af Lyager.

Carl Hansens første bil var en Citroën, der blev kaldt Kløverblad. Bilen havde nr. 40.

Hanne Vøltz, Skejbyvej 417, Risskov, skriver: I JUL I THY side 56 årgang 2007 fandt jeg et billede, som min bror, Aage Vøltz er på. Han kunne kende flere af dem. Senere ringede Olga Westi, Nellikevej 28, Nors. Hun er på billedet og husker alle navne. Nederste række fra venstre: Aage Vøltz, Ole Nørskov, Ejvind Westh, Leinart Pedersen, Kaj Lyng Pedersen, Preben Pedersen, Ronald Tegtmeier Pedersen, Harry Sørensen, Oluf Outzen. Mellemste række: Selma Yde, Ebba Thomsen, Iris Pedersen, Ketty ?, Olga Pedersen (Westi), Bente Dahl Nielsen (Lund), Axel Brandt Nielsen. Øverste række: Grethe Pedersen, Elsa Wiehl, Karen Bro Ubbesen, Greta Weje, Ruth Pedersen, Birgit Nilsson, og Klara Jepsen. Olga Westi følger til. Det var sidste år, vi gik på Vestre Skole. Den blev overtaget af tyskerne i 1940, og vi flyttede til Østre Skole på Munkevej. Klasselærer var Poul Sander Hansen, Religion og regning:: lærer Spanggaard. Håndarbejde: Signe Gjødese. Ejvind Westh var søn af provst Westh. Kaj Lyng Pedersen nu afdød, Preben Pedersen, nu bosiddende i Klitmøller, Axel Brandt Nielsen, bosiddende i Thisted, Karen Bro Ubbesen blev apoteker i Aalborg, nu afdød. Birgit Nilsson, læge i Norge, søster til Kjeld B. Nilsson, der bl.a. til JUL I THY har skrevet artikler fra Paris.

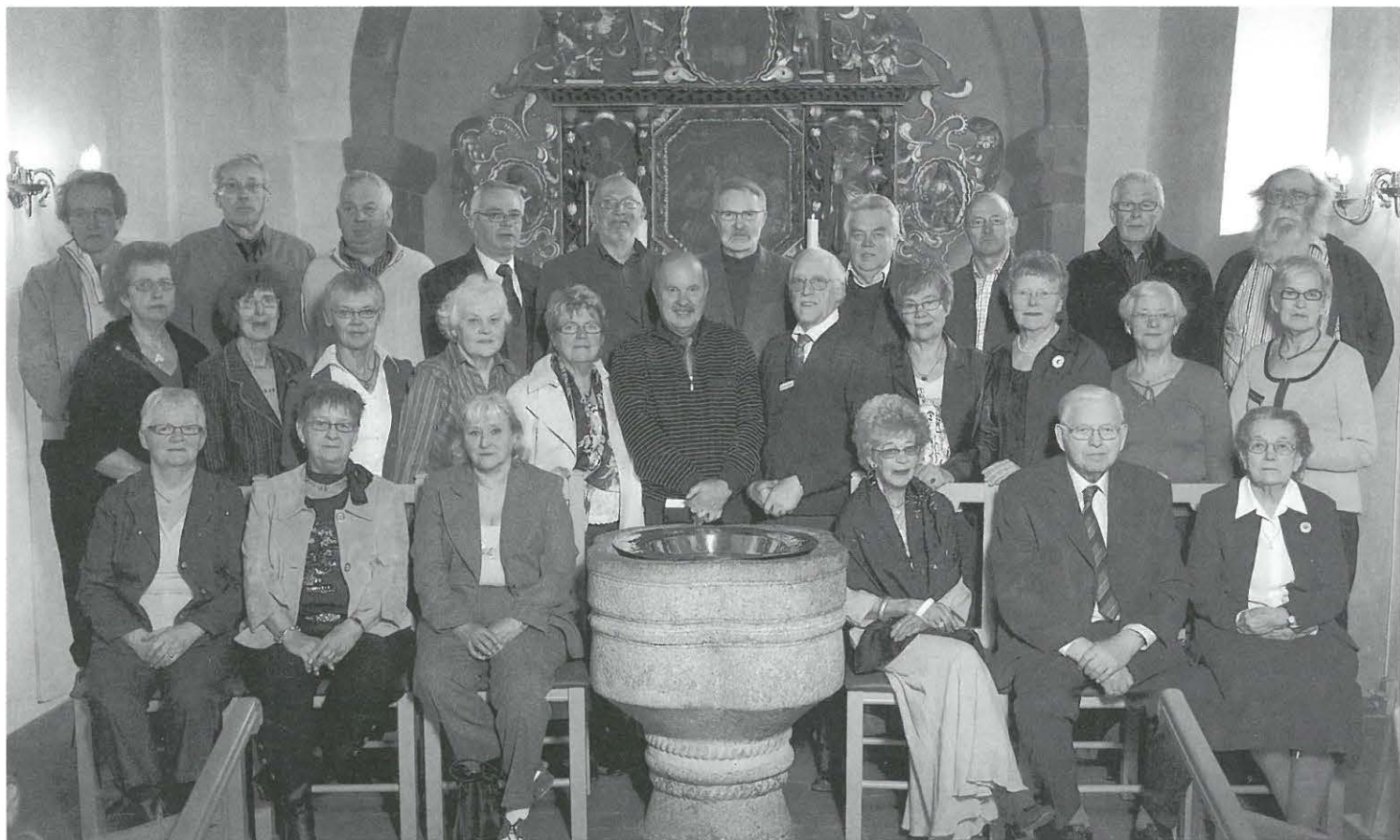

Kristian Nicolaj Nielsen, Tvorupvej 21, Vang, har fundet de to billeder på denne side i et familiealbum fra hans mor, Kristine Nielsen, der stammede fra Heltborg. Han kender ikke noget til personerne på billedet eller til ejendommen, men håber på hjælp fra læsere. Billedet er kommet til JUL I THY fra Jette på Vangsaa Arkiv, tlf. 9797 4272 eller mail: jette.vangsaa@paradis.dk

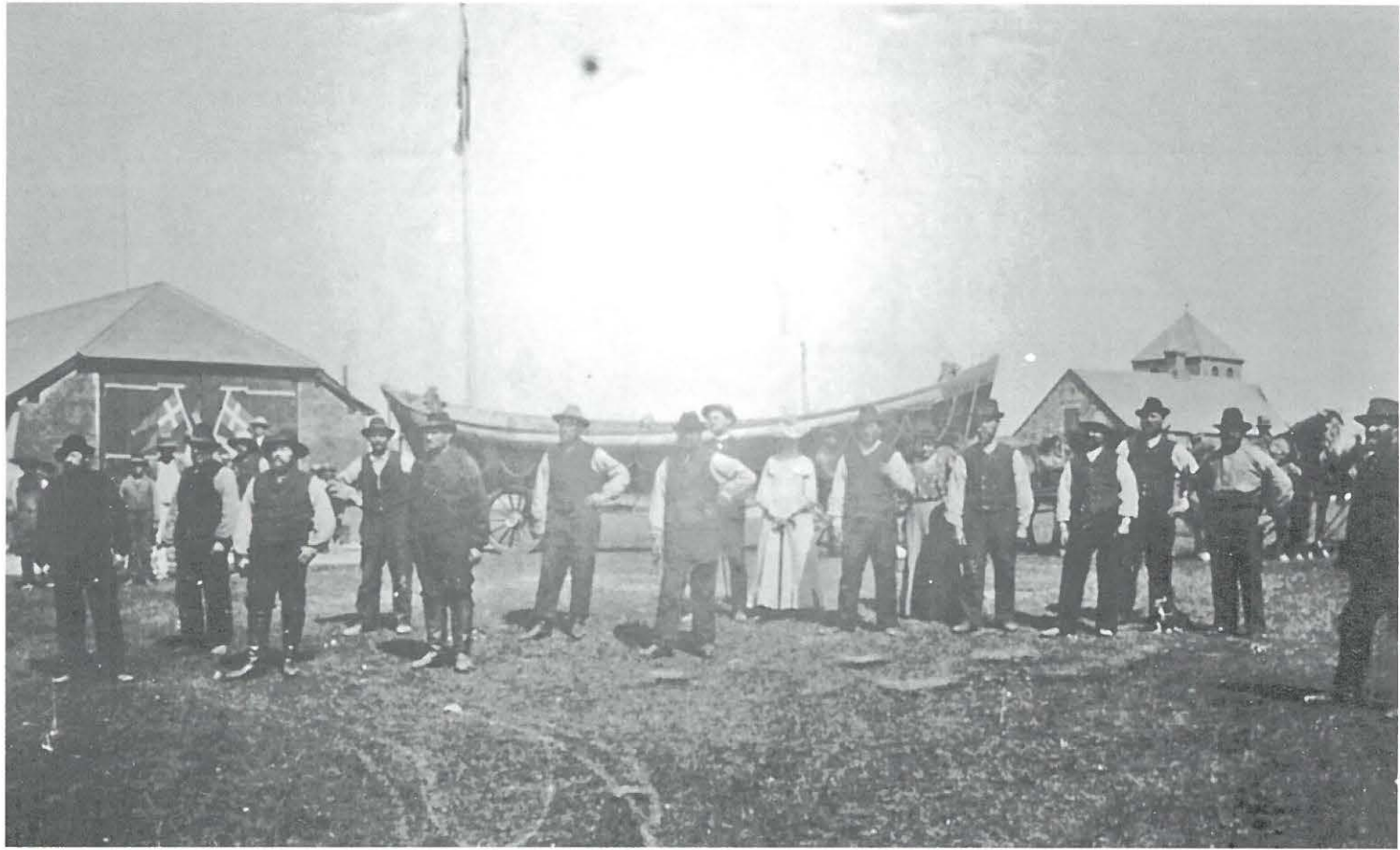
Oda Vestergaard Pedersen fra Skjoldborg Traktorimport har sendt billeder af konfirmander i Snedsted, taget med 50 års mellemrum. Dette er fra 23. marts 1958. Forreste række fra venstre: Jytte Knudsen, Grethe Overgaard, Annie Marie Nielsen, Mette Brandsholm, Maren Kirstine Bach, Mona Nielsen, Edith Godiksen, Anne Marie Møller, Bitten Christensen, Oda Vestergaard, Lis Madsen, Ruth Bengtson, Birtha Jørgensen. Næste række: Per Yde, Vilhelm Dahl Eriksen, Jørgen Køjborg, Verner Andersen, Mette Vestergaard, Anne Marie Christensen, Henny Borggaard, John Guld Jensen, Bente Kusk, Lene Jespersen, Else Poulsen, Aase Isaksen, Jørgen Pedersen, sognepræst Emil Gregersen. Næste række: Eigil Sørensen Yde, Leo Christensen, Chr. Thomsen, Preben Kobberø, Bent Christensen, Børge Nielsen. Bageste række: Svend Erik Sørensen, Anders Bisgaard, Jørgen Jakobsen, Kurt Christensen. Mangler på foto: Bent Madsen.

Dette billede 50 år efter blev taget i Snedsted Kirke 30. marts 2008. Elever fra Elsted, Aarup og Snedsted skoler blev konfirmeret 23. marts 1958. Bageste række fra venstre: Bent Wodstrup Madsen, Børge Nielsen, Kurt Christensen, Preben Kobberø, Jørgen Kveiborg, Erik Sørensen, Verner Andersen Jørgen Møller Jacobsen, Per Yde, Anders Bisgaard. 2. række: Henny Borggaard, Bente Nielsen (Kusk), Lene Nielsen (Jespersen), Maren Kirstine Bach, Mona Mortensen (Nielsen), Vilhelm Dahl Eriksen, John Guld, Mette Jensen (Vestergaard), Oda Pedersen (Vestergaard), Else Borchard (Poulsen), Aase Christensen (Isaksen). Siddende i forreste række: Anne Marie Søgaard (Møller), Bitten Landbo (Christensen), Edith Andersen (Godiksen), Ruth Thorndahl Pedersen (Bengtson), Irma og J.V. Præstgaard (lærerpår for eleverne fra Snedsted Skole fra 1.klasse). Foto: Click Thisted, Jens Kr. Vangsgaard, Storegade.

Dette billede er fra Mona Pedersen, Hellebjerg 2, Vang. Det er fra dengang der var skole i Sperring 1958-59. Bageste række fra venstre: Lærer frk. Skadhauge, Flemming Andreasen, Jørgen Thousgaard, Tage Overgaard, Bent Nystrup, Anders Madsen, Karl Pedersen, Erhardt Nielsen, Alex Madsen. 2. række: Anne Klingenberg, Elly Poulsen, Anne Marie Malmberg, Margit Andersen, Anni Rasmussen, Konrad Visby Bunch, lærer Poulsen. Forreste række: Lis Madsen, Anne Marie Thorup, Jytte Overgaard, Benthe Nørskov, Jette Overgaard, Maren Poulsen, Mona Krog, Tage Pedersen. Nu er der kro i den gamle skole.

Til JUL I THY 2005 side 45 havde Lillian Morbjerg Madsen, Golfparken 149, 9000 Aalborg, sendt dette billede og skrev: Det er i hvert fald min morfar, der står som nr. 4 fra venstre. Jette Andersen, Vangsaa Arkiv, har fundet frem til flere navne og skriver i parentes, hvor længe den pågældende har været i redningsvæsenet. Forrest fra venstre Niels Bach Christensen (1894-1923), Jørgen Vang Jensen (1894-1912), Jørgen Poulsen Andersen (1894-1922), Mikkel E. C. Bonde (1894-1923), en ukendt, Poul Pedersen, spilmand (1894-1924), Chr. P. Pedersen, Ravnsmed (1894-1932), pastor Drejer og hustru, Ejlert Eriksen (Konge) 1894-1916, en ukendt, Niels Chr. Eriksen (Konge) 1894-1916, Mikkel Jensen (1894-1919), Anders Poulsen Grønkjær (1894-1919), bådformand Frederik Pedersen (1894-1923), opsynsmand Jørgen Jensen (1894-1920). De sidste er ukendte.

Dette billede fra Elsted Skole 1929 er fra Eva Andreassen, født Poulsen, Marienlyst Alle 30, 12, 3000 Helsingør. Hun fortæller: Jeg er født på det, der i dag hedder Tørlingvej, og har boet i Helsingør siden 1945: Jeg begyndte i skolen en måned efter, at jeg var fyldt 6 år. I forvejen gik fire af min søskende i skolen, heraf et hold tvillinger. I bageste række nr. 4 fra venstre er min bror Erhardt. I anden række fra venstre nr. 2 står min søster Helga. I 3. række fra venstre er nr. 3 min søster Mary, og i første række fra venstre er nr. 1 min bro Aksel, og nr. 2 er Eva. På første række sidder endvidere Kristiane, Hanne og Agnes. Den lille dreng kan jeg ikke huske hvad hedder. Vores lærer hed Carl Søltøft Pedersen. Jeg sender hilsen til alle i Thy med ønsket om en glædelig jul, specielt til mine skolekammerater.

Elever i Stenbjerg Skole 1939. Billede og oplysninger fra Lydia Christensen, gift Madsen, Søholtvej 4, V. Vandet. Bageste række fra venstre: Lis Andersen, Hilda Andersen, Gerda Thinggård Pedersen, Mikkel Bonde, Harald Bonde, Hans Christian Andersen, Rosa Overgaard, Erna Poulsen, Mette Bonde, Eva Pedersen, Eva Munk Pedersen. 2. række Christen Jensen Poulsen, Frederik Pedersen, Karl Johan Larsen, Verner Pedersen, Jens Poulsen, Karl Aage Andersen, Betty Poulsen, Agnethe Munk Pedersen, Viktoria Sund. Jytte Christensen, lærer Poul Nørgaard. 3. række: Poul Munk Pedersen, Mary Mikkelsen, Niels Christian Mikkelsen, Ewald Bonde, Helge Eriksen, en ukendt, Ellen Overgaard, Rita Madsen, Ella Thinggaard Pedersen, Ebba Mathiasen, Anna Lise Sørensen, fru Kamma Nørgaard. 4 række: Ronald Poulsen, Kaj Pedersen, Michael Bonde Andersen, Lydia Christensen, Lilly Pedersen, Ove Andersen Sonja Munk Pedersen. Fremsendt gennem Vangsaas Arkiv.

Dette billede af gymnaster er taget ved det gamle forsamlingshus i Tilsted ca. 1922. Bag på billedet er opført navne, men uden angivelse af, hvordan de står i rækkerne. Damerne fra venstre Emma Støvring, Marie Østergaard, Elna Poulsen, Kirstine Nordentoft, Margrethe Pedersen, Anna Pedersen Kirstine Østergaard, Lise Balsen, Magdalene Vestergaard, Johanne Vestergaard, Abalone Thinggaard, Elna Svalgaard. Herrerne fra venstre: Peter Vestergaard, Jacob Vestergaard, Jens Bach, Niels Stensgaard, Marius Søndergaard,, Gustav Jensen, Marius Jacobsen, Peter Jacobsen, Niels Støvring, Peter Veje., Thomas Vestergaard, Marius Christensen, Ejner Kusk, Johanne Østergaard, Nikolaj Vestergaard. Billedet er indsendt af Ragnhild Thomsen, Møgelvej 167, 7752 Snedsted. Hun har det fra sin mor, Magda Christensen, født Thinggaard.

Dette billede er fra Skimmerup Skole ca. 1938. Lærer Pedersen og frue står i baggrunden. I bageste række fra venstre: Kristian Knakkegård, Peder Jørgensen, Else Knakkegård, Gudrun Pedersen, Gunhild Sækkelund, Emma Jørgensen, Karoline Trabjerg, Kaj Larsen, Henry Sækkelund. 2. række: Magnus Poulsen, Børge Mark, Chr. Bertelsen, Laurits Mark, Ejøind Andersen, Niels Mathiasen, Gert Christensen, Peder Jørgensen, ? Kristensen. 3. række: Tove Vigsø, Astrid Bertelsen, Stinne Hansen, Kristian Enevoldsen, Ellen Jørgensen, Jane Kristensen, en ukendt, Thora Poulsen (centralen), Egon Kristensen. 4. række: Knud Jørgensen, Karl Chr. Enevoldsen, Johanne Mark, Marie Enevoldsen, Dortha Mark, Karin Jørgensen, Kirstine Pedersen, en ukendt, Johanne Hansen, Johanne Andersen, Gustav Vigsø, Evald Enevoldsen, Kristine Jørgensen, Mary Kristensen, Inge Lise Mathiasen, Eva Pedersen, Anina Bertelsen, Anker Andersen og Anders Knakkegård. Billedet er fra Jørgen Hundahl, Silstrupvej 31, Tilsted. Hans afdøde hustru Kirstine, født Jensen, gik i Skimmerup Skole, men er ikke med på billedet.

Dette billede er fra Skinnerup Skole ca. 1938. Lærer Pedersen og frue står i baggrunden. I bageste række fra venstre: Kristian Knakkegård, Peder Jørgensen, Else Knakkegård, Gudrun Pedersen, Gunhild Sækkelund, Emma Jørgensen, Karoline Trabjerg, Kaj Larsen, Henry Sækkelund. 2. række: Magnus Poulsen, Børge Mark, Chr. Bertelsen, Laurits Mark, Ejoind Andersen, Niels Mathiasen, Gert Christensen, Peder Jørgensen, ? Kristensen. 3. række: Tove Vigsø, Astrid Bertelsen, Stinne Hansen, Kristian Enevoldsen, Ellen Jørgensen, Jane Kristensen, en ukendt, Thora Poulsen (centralen), Egon Kristensen. 4. række: Knud Jørgensen, Karl Chr. Enevoldsen, Johanne Mark, Marie Enevoldsen, Dorthe Mark, Karin Jørgensen, Kirstine Pedersen, en ukendt, Johanne Hansen, Johanne Andersen, Gustav Vigsø, Evald Enevoldsen, Kristine Jørgensen, Mary Kristensen, Inge Lise Mathiasen, Eva Pedersen, Anina Bertelsen, Anker Andersen og Anders Knakkegård. Billedet er fra Jørgen Hundahl, Silstrupvej 31, Tilsted. Hans afdøde hustru Kirstine, født Jensen, gik i Skinnerup Skole, men er ikke med på billedet.

I JUL I THY 2007 var der på side 55 et stort billede af mange personer i en sal, indsendt af Jørgen Hundahl, Silstrup, som ikke vidste noget nærmere om sted og personer. Leif Møller, Kastanievej 6, Saksild, 8300 Odder, skriver: Salen er »Grev Moltkes Palæ« i Amaliegade i København. Efter min overståede rekruttid ved Livgarden blev vor såkaldte »Blå fest« fejret i salen, der udlejes til festlige arrangementer, for eksempel garderbilæer hvert femte år med ægtefæller. Billedet er ikke fra et garderbilæum, så det er stadig et spørgsmål, hvilket selskab er til fest i Moltkes Palæ.

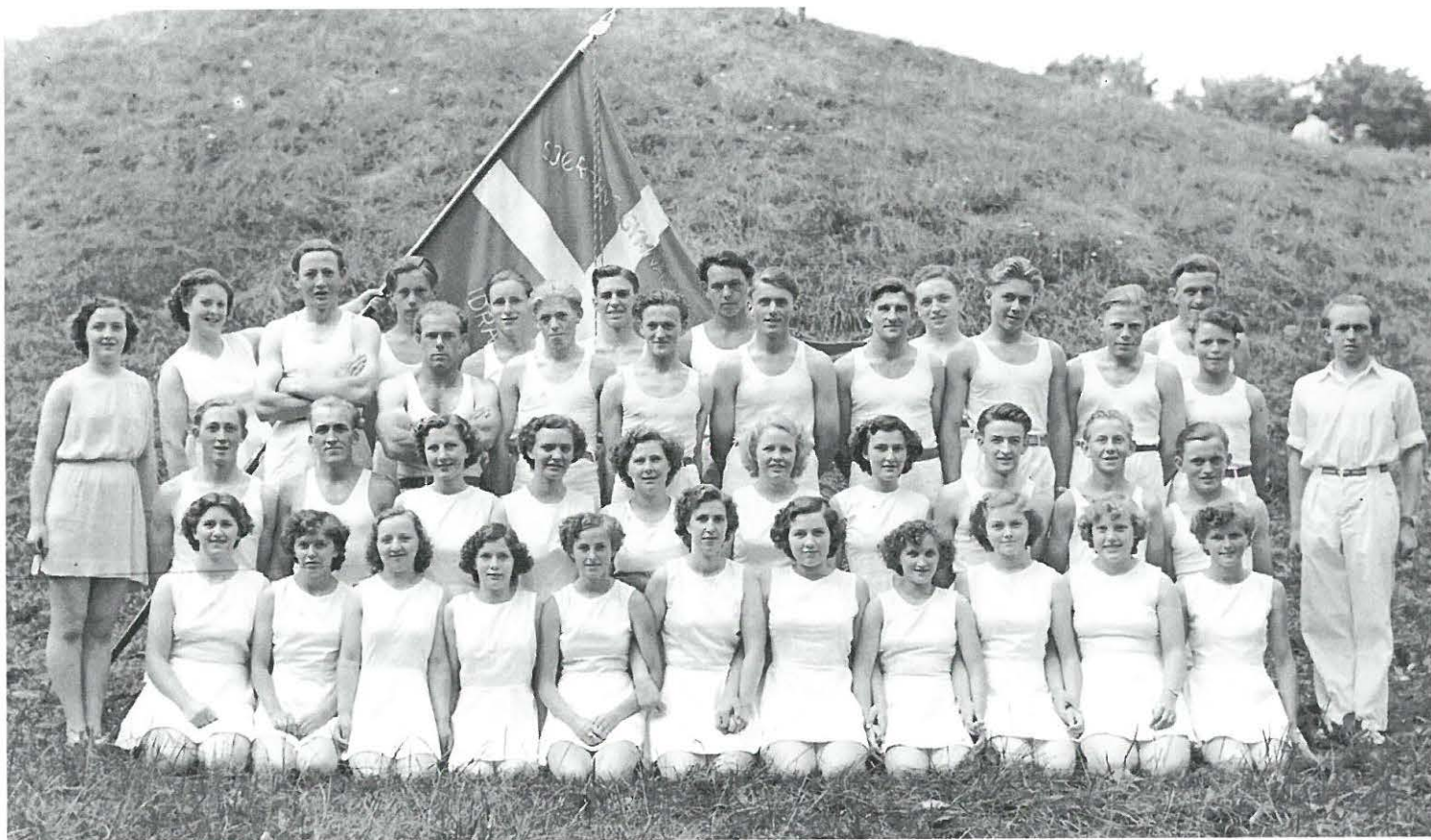
På Side 51 i JUL i THY 2007 var der et billede fra Kong Christian X og Dronning Alexandrines besøg i Thisted i 1913. Billedet var fra Holger Nymann, Nørresundby, hvis mor er med på billedet. Leif Møller, Kastanievej 6, Saksild, 8300 Odder, skriver: Jeg har det samme billede. Den herre, der står og slår ud med armen med hatten, er min bedstefar, Nicolaj Møller. Han havde et Kolonial en gros firma, dengang i Østergade. Min bedstefar gik daglige spadsereture og er nok tilfældigt kommet forbi.

Thistedboere på besøg i København var på rundtur i denne charabanc den 5. august 1913. Leif Møller, Kastanievej 6, Saksild, skriver: På række 4 inkl. førersædet/bænken sidder min bedstefar Nicolaj Møller (med kasket). Ved hans side min bedstemor, Dorthea Møller (med hovedbeklædning lign. turban). På rækken bag ved ses en dreng (med krøllet hår og hue i nakken). Det er min far, Carl Ejnar Møller, der var 9 år. Måske kan læsere af JUL I THY hjælpe med flere navne.

Henning Kjeldgaard, Islandsvej 25, Thisted, der er kommet med dette billede fra Gjersbøl Mose, skriver: I sommeren 1945 blev der - som i alle krigsårene - gravet tørv i Gjersbøl Mose. En af dem, der var med, var den dengang 21-årige Knud Erik Bojesen fra Gjersbøl. Han har fundet et billede frem fra tørvegravningen og kan huske alle navne: Fra venstre Aksel Ejlertsen, Knud Jensen, Gjersbøl, Martin Sperring, Snedsted, Thorvald Jensen, Gjersbøl, Harald Olesen, Næstrup, Knud Erik Bojesen, Gjersbøl, Henry Holm, nu på Fyn, Børge Krabbe, Gjersbøl, Kristian Andersen, Gjersbøl. Æltemaskinen tilhørte Peder Hove, der senere blev restauratør på »Hannæs« i Thisted. Han havde to maskiner. Gravningen foregik på akkord. På en enkelt dag kunne de lave 5.000 snese. Det vil sige 100.000 stk. Der var to mand til at køre tørvemassen fra æltemaskinen til formene. Hver trillebør kunne rumme to snese, så der skulle køres mange gange på en dag. I sommeren 1943 arbejdede Knud Erik Bojesen hos sin far, Peder Bojesen, der havde en æltemaskine sammen med Aksel Olesen. En overgang kørte de med to hold. Hold nr. 2 begynde kl. 18 og sluttede kl. 23. Knud Erik tog begge hold med. Da der var mest gang i tørveproduktionen var der 30 maskiner i gang i mosen, og bl.a. Sørensens Kulhandel havde et større areal, hvor man producerede tørv. Nu bor Knud Erik Bojesen på Islandsvej og mindes tiden i mosen.

Jette Andersen, Skjærbakken 17, Vangså, har sendt dette billede fra en gymnastikopvisning på Sjørring Vold 1952. Billede og oplysninger er fra hendes far, Jens Østergaard Poulsen, Nr. Borupvej 2, 8832 Skals. Bageste række fra venstre Meta Vestergaard, fanebærer Tove Krog, Aksel Høve, Næstrup, en ukendt, en ukendt, Egon Thomsen, en ukendt, en ukendt, Herluf Vestergaard, Næstrup. 2 række fra venstre: Arne Thomsen, en ukendt, en ukendt, Kaj Jensen, en ukendt, en ukendt, Gunner Toftdal, Skårup, Jens Krog, en ukendt, Gustav, som var leder. Siddende fra venstre: en ukendt, Karl Ejner, Elly Lauridsen, Sperring, en ukendt, en ukendt, Gudrun Nielsen, en ukendt en ukendt, min far Jens Østergaard Poulsen, Næstrup, Henning Vestergaard. Forreste række fra venstre: De første seks ukendte, slagter Frederiksens datter fra Sjørring, to ukendte, Mette, Rosa, en ukendt. Jeg håber læsere kan hjælpe med de sidste navne. Jette Andersen, Vangsaa Arkiv, tlf. 9797 4272. Mail: Jette. Vangsaa@paradis.dk.

Jette Andersen, Skjærbakken 17, Vangså, skriver: Jeg har her min fars konfirmationsbillede fra Thisted Kirke 23. marts 1952. Han ønsker at få oplyst navnene. Nr. 4 fra venstre i midterste række er min far, Jens Østergaard Poulsen, Nr. Borupvej 8832 Skals. Jeg håber, at nogle af JUL I THYs læsere kan hjælpe mig.

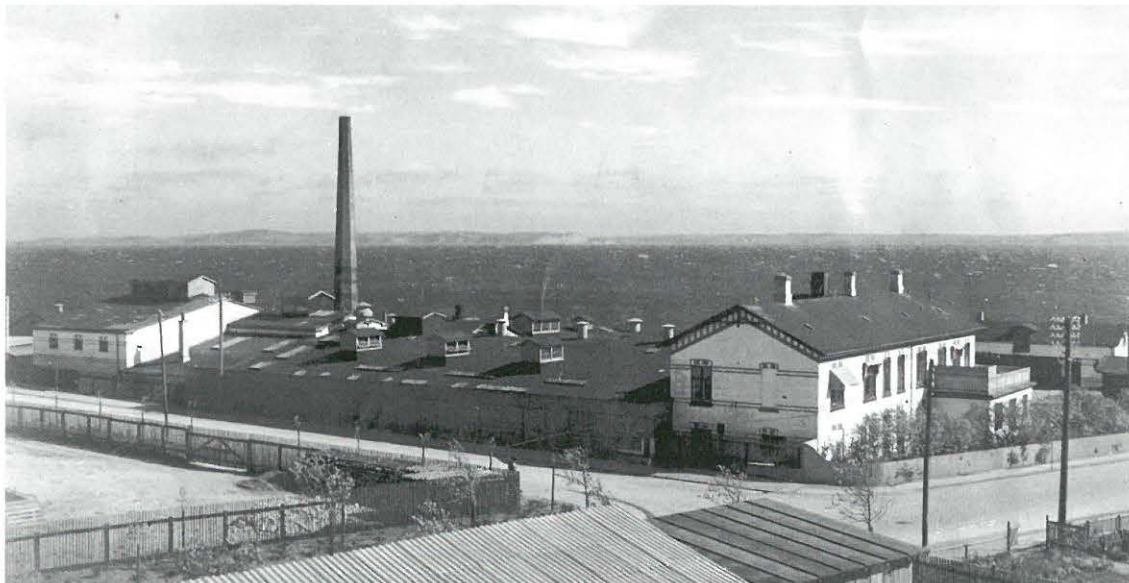

Gun-May Andersen, Mølledalen 8, 3500 Værløse, skriver: Tak for et nyt nummer af Jul i Thy 2007. Det er jo altid en fornøjelse at læse. Gennem familie og ad omveje er jeg kommet i besiddelse af disse to gamle klassebilleder fra Klitmøller Skole. Desværre har både tidens og måske også musens tand gnavet lidt i dem, men jeg håber, de kan bruges. De må være fra 1910.

Min farfar, Christian Peter Christensen, født 23.1.1880 står i øverste række som nr. 5 fra venstre. En yngre søster, Dorthé (Dorthea) født 2.5.1885 sidder i næstnederste række som nr. 5 fra højre. Dette er blevet mig fortalt.

Min farfar har nok forladt skolen på dette tidspunkt, men hans søster Dorthé er rykket op på 3 nederste række som nr. 3 fra højre. Forældrene var Christen Philipsen Christensen, født 22.08 1854, og Dorthea Marie Sunesen, født 1.3. 1855. De var bosat i Nors Skovhus, der lå i det nuværende Hanstholm Reservat. Huset eksisterer ikke mere. Da der var 9 børn i familien, er der sikkert andre søskende med. Måske kan andre hjælpe med at opklare dette.

Morten Andersen, Grønningen 13, Thisted, har sendt dette billede af Koopmanns Svineslagteri i Thisted omkring 1937. Slagteriet blev oprettet i 1898 og lukkede 1. april 1953. I bygningen til højre var der kontor i stueetagen og direktørbolig på 1. sal. Nord for slagteriet havde Thisted Købstad kommune oplagsplads.

Henning Kjeldgaard, Islandsvej 25 nr. 4, Thisted, har fremskaffet dette billede: Rutebilen er en Bedford, som P. Hedegaard i Snedsted ejede, og som kørte mellem Thisted og Stenbjerg. Under krigen kunne man ikke få store dæk. Så kørte man til Rødekro i Sønderjylland og fik påmonteret en boogie aksel med små hjul. Under krigen kørte rutebilen med generator. Den var beregnet til 21 passagerer. Knud Erik Bojesen, der nu bor Islandsvej 25 nr. 2, var chauffør hos Hedegaard i 13 år. Han kørte med rutebilen efter krigen. En dyrskuedag måtte man melde udsolgt, da man nåede til Aarup. Da var der 40 passagerer med. Nogle stod i stigen, der var på bagenden af bilen. Andre sad på taget.

Syv gange Harkjær. Dette billede er sikkert taget i 1932 i Asylgade i Thisted hos sagfører Anders Faddersbøl Nørgaard og Gertrud Nørgaard, født Harkjær. Syv Harkjær-søskende og ægtefæller er på billedet fra Henning Kjeldgaard, Islandsvej 25 nr. 4 i Thisted. I bageste række fra venstre: Jens Harkjær, Store Todbøl, Poul Kjeldgaard, Hørsted, Ville Harkjær, Snedsted, N.C. Harkjær, Snedsted, Kristiane Tøfting, Koldby, Marianne Nørgaard, Thisted. Forreste række fra venstre: Inger Kjeldgaard, født Harkjær, Hørsted, Dorthe Søndergaard, Hundborg, Gertrud Larsen, Vandet, Kristiane Hove, Koldby, Dorthe Lyhne, Nørhå. Den sidste ukendt. Henning Kjeldgaard er barnebarn af Inger og Poul Kjeldgaard, Hørsted.

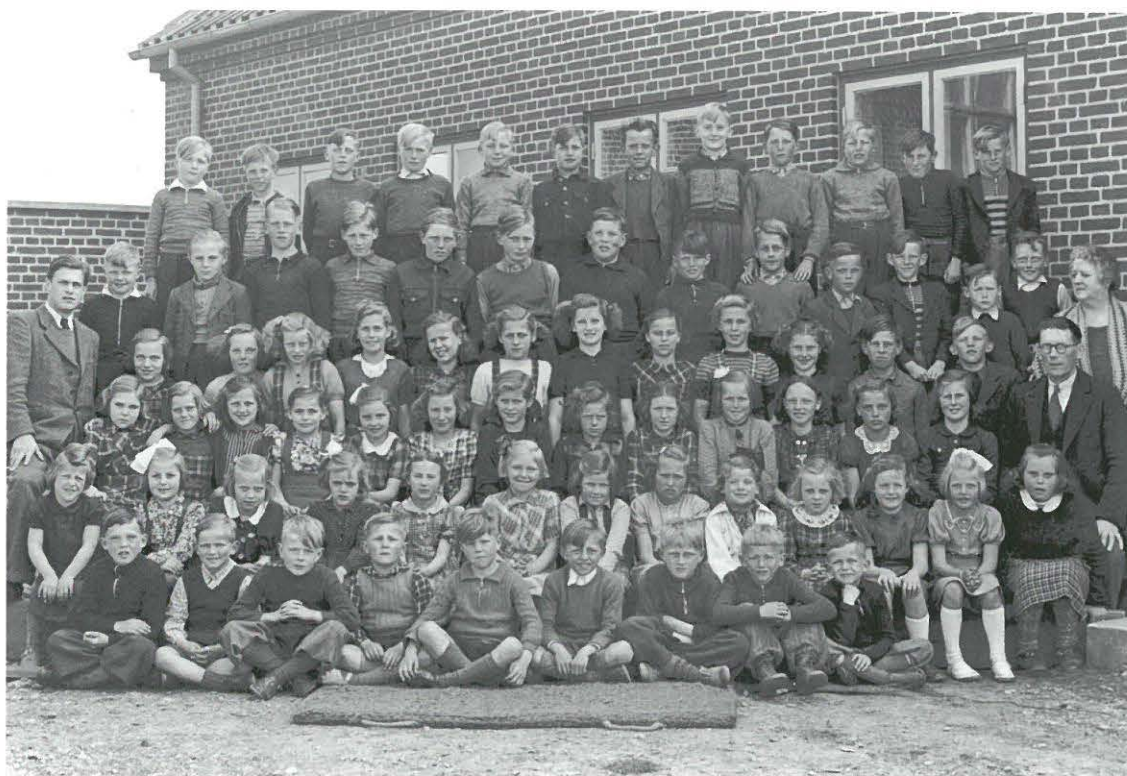

Fhv. folketingsmedlem Dagmar Mørk Jensen, Mølleparken 61, lejlighed 5, 6200 Aabenraa, skriver, at der i Thistedes østlige bydel lå en landejendom, der blev kaldt Californien. Omkring midten af 1800-årene boede på denne gård ægteparret Jens Kirk og Johanne, født Yde. Billedet er formentlig fra mine oldeforældres guldbryllup. De fik 14 børn. 12 levede og fik omtrent lige så mange børn, og der var på et vist tidspunkt 117 fætre og kusiner, der alle fik gode danske navne som Jens, Peter, Valdemar, Johanne, Katrine og Marie. En svigersøn på Thyholm hed Nørgaard. Andre svigersønner var barber Nielsen i Hørdum, plantør Østergaard i Thisted, Peder Frandsen i Hørdum og Søren Andersen (min farfar). Min far var Valdemar Andersen, Thisted. Min mor, Laura var datter af Lars Bonde fra Kjelstrup.

Jens Kirk fra gården Californien var indkaldt som soldat et par år under krigen 1864. I næste generation blev mange sognerådsformænd. To blev lærere. Jens Yde Kirk var først lærer søndenfjords, senere på Frederiksberg. Mads Kirk blev lærer i Hjardemål. En søn af ham var Jens Kirk, Thousgaard i Skinnerup. På Thousgaard sidder i dag Tom Kirk. Hans bror Wolle og Birthe rejste til Afrika, men er hjemme igen. En af pigerne fra Californien var Ane, der blev gift med Niels Fink, Hundborg. En af de yngste brødre var Peter Kirk, der boede i Kjelstrup og i mange år var sognerådsformand. En anden bror var Jens Kirk i Abildgaard i Østerild.

Det kan tilføjes, at Dagmar Mørk Jensen var i Folketinget fra januar 1984 til maj 1989. Hendes søster Valborg var Venstre-borgmester i Hillerød. Så til billedet og navne.

I bageste række nr. 1 Søren Andersen (Thobiasen) svigersøn, nr. 2 Jens Yde Kirk (søn), nr. 3 svigersøn, nr. 4 svigersøn, nr. 5 datter, gift med nr. 4, nr. 6 svigersøn, nr. 7 datter, gift med nr. 6, nr. 8 Niels Fink, Hundborg (svigersøn), nr. 9 Jens Kirk, søn, Abildgård, Østerild. Midterste række: Nr. 1 Kirsten Thobiasen, gift med nr. 1 oven for, nr. 2 svigerdatter, nr. 3 datter, nr. 4 oldemor Johanne Jensen Yde, nr. 5 Jens Kirk, nr. 6 Ane Fink, datter, gift med nr. 8 oven for, nr. 7 svigerdatter. Forreste række: Mads Kirk, lærer i Hjardemål Klit, nr. 2 svigerdatter g.m. Mads Kirk, nr. 3 svigerdatter, g.m. nr. 4 Peter Kirk, Kjelstrup.

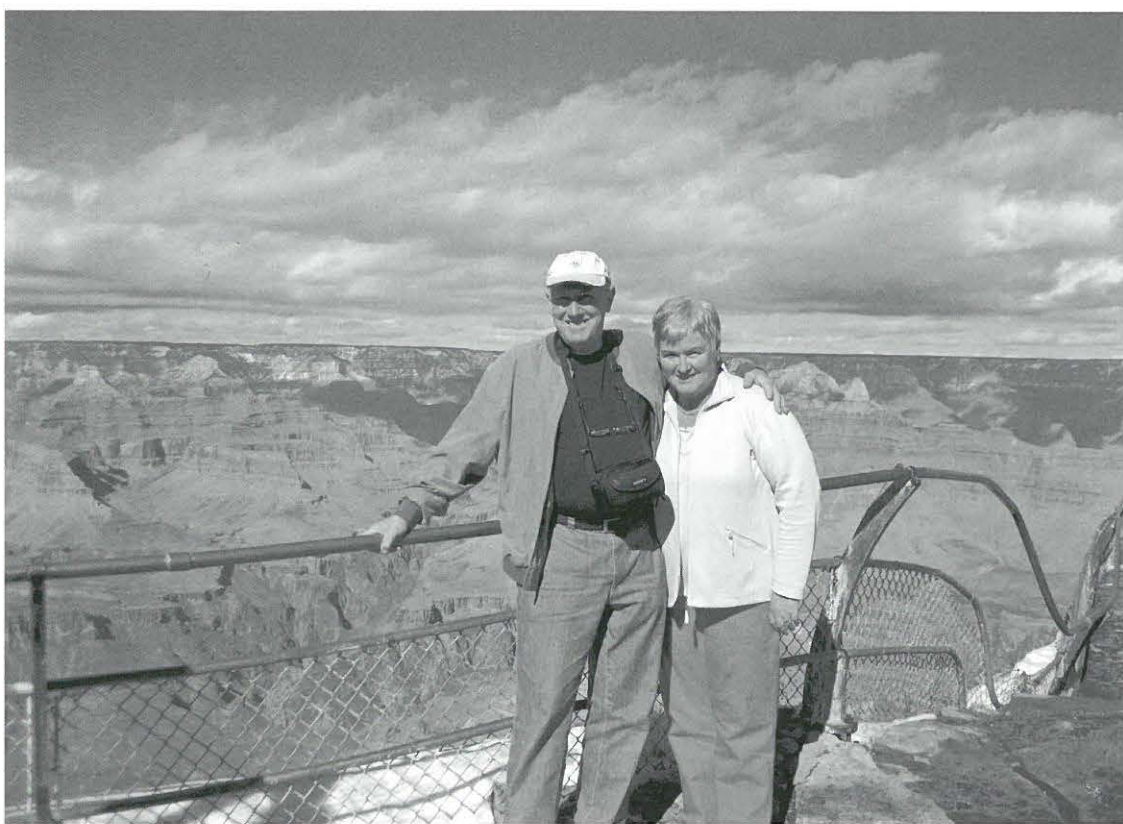

Dette billede fra Gettrup Skole 1948 er fra Vera Møller, Starkærvej 2, 7755 Bedsted. Bageste række fra venstre: John Hermansen, Knud Erik Nesgård, Orla Lauritsen, Hans Larsen, Svend Aage Leed, Gunnar Kobberø, Tage Jensen, Knud Erik Jensen, Poul Krabbe, Gunnar Leed, Børge Hansen, Ove Mortensen. 2. række: Leo Dahl Jensen, Poul Jensen, Arvid Smed, Carlo Hermansen, Svend Nielsen, Kaj Korsgaard Andersen, Flemming Giltoft, Carl Emil Boddum, Hugo Krabbe, Preben Jensen, Henny Mortensen, Evald Fomsgaard, Kristian Nicolajssen, fru Jensen. 3. række: Lærer Ovesen, Anne E. Gade, Inger Kielsgaard, Birgith Hansen, Mary Krogh, Ruth Leed, Ellen Krabbe, Vita Fomsgaard, Rigmor Laousdal, Karen Pedersen, Else Eriksen, Kaj Skinhøj Pedersen, Anton Nicolajsen, lærer M. Jensen, Aggerstrøm. 4. række: Eva Hermansen, Thea Hansen, Ane Marie Kobberø, Esther Lousdal, Hanne Isaksen, Krista Larsen, Herdis Kortegaard, Elly Kristensen, Jytte Fomsgaard, Jonna Boddum, Tekla Nørgaard, Gerda Trædholm, Karen Skaarup. 5. række: Karen Nesgaard, Vera Sand Jensen, Ellen Pedersen, Ingrid Stensgaard Pedersen, Henny Larsen, Inga Dybdal, Ingrid Jakobsen, Ingved Kristensen, Mona Jensen, Ellen Andersen, Hanne Hansen, Grethe Poulsen, Kirsten Wilhelmsen (Kiss). Nederste række: Villy Nørgaard, Niels Peter Jakobsen, Egon Jensen, Thorkild Pedersen, Svend Hansen, Knud Erik Nielsen, Herman Kobberø, Ejvind Boddum og Peder Hove.

Ulla Nyby, Hartmannsvej 149, Holstebro, har sendt dette billede fra Thisted Borgerskole. Det er elever, født i 1945. Ulla skriver, at billedet muligvis er taget i 1952. Læreren hedder Bangsgaard. Bageste række nr. 1 fra venstre er min bror, Ole Nyby Pedersen, nr. 5 Hans Poulsen, nr. 7 én fra familien Würtzen. Midterste række: nr. 3 Gitte Sørensen, nr. 6 Jørgen Søgaard. Forreste række fra venstre: Nr. 7 Else Madsen, nr. 8 Lise Pedersen, nr. 9 ? Madsen, nr. 10. Inga Kristoffersen.

Det ny album

I 2006 tog Folmer Nyby fra Amerika til Thy for at fejre sin 75 års fødselsdag sammen med danske medlemmer af familien. I mindet om Folmers forældre, Nielsine og Anders Nyby, Vestervig, skænkede Vera og Folmer en pavillon til Klosterparken i Vestervig. Et billede fra indvielsen 3. juli 2005 var i JUL I THY 2006 på side 67. I 2008 var det familiemedlemmer i Danmark, der tog til Amerika. Ulla Nyby, Hartmannsvej 149, Holstebro, og hendes mand, Bent, var på besøg hos Vera og Folmer Nyby i Arizona. De var på en dejlig tur til Grand Canyon, hvor dette billede af Ulla og Bent er taget.

I Hjordemål Klit Kirke blev seks konfirmeret 23. marts 1958. 50 år efter mødtes de 2. påskedag til gudstjeneste og blev fotograferet af Klaus Madsen. Fra venstre Edith Mørk (Petersen), Irena Pedersen (Andersen), Birthe Poulsen (Sørensen), Mads Dalsgaard Hansen, Birthe Pedersen (Koldkjær) og Elmer Kollerup. Foto: Klaus Madsen.

De mødtes 50 år efter, at de var konfirmeret i Ræhr Kirke. Forreste række fra venstre: Mona Holdt (Jeppesen), Birgit Thomsen (Kristensen), Mona Skytte (Foged), Ketty Kanstrup Pedersen, Birthe Thryssøe (Pedersen), Bodil Jensen (Sørensen). Bageste række: Henning Jensen, Eluf Mikkelsen, Anne Grethe Raahede (Skytte), Anny Gravesen (Madsen), Elsa Mikkelsen (Sand), A. Fogh Jensen og Jørgen Fink. Foto Peter Mørk.

Gamle konfirmander samledes med deres præstepar i Gl. Bedsted Kirke 50 år efter, at de var blevet konfirmeret. Bageste række fra venstre Poul Erik Olesen, Karl Ove Larsen, Villy Sørensen, Flemming Worm Nielsen, Freddy Stauersbøl, Tage Skkovsted og K. Lindhardt Jensen. Midterste række: Jens Chr. Gregersen, Henrik Früstück, Mogens Bonde, Anny Møller (født Hove), Eva Christensen (Thomsen), Esther Larsen (Nielsen), Anna Lise Sinkjær (Tølbøl Sørensen) og Ingrid Lindhardt Jensen. Forreste række fra venstre Birthe Pedersen (Ringgaard), Birgith Lorentzen (Nielsen), Ingerlise Hove, Judith Jensen, Kirsten Vestergaard (Nielsen), Elly Dahlgaard (Nielsen), Tove Nielsen (Christensen) og Helen Rasmussen (Brændgaard). Foto: Christina Larsen.

Gamle konfirmander var samlet til jubilæum i Sjørring Kirke. Mændene i bageste række er fra venstre: Ole Andersen, Carlo Kristensen, Ejnar Overgaard, Carl Søe-Larsen, Knud Erik Kristensen. Damerne i forreste række: Gerda Tommerup, Hanne Junker, Astrid Jensen, Karen Marie Dissing, Rosa Hulstrøm, Inger Lise Nielsen, Else Oddershede, Hanne Sørensen og Tove Sørensen. Foto: Christina Larsen.

10 konfirmander fra Sønderhå 1958 har 50 år efter været til gudstjeneste i Sønderhå Kirke og efterfølgende middag på Hørdum Kro. Bagste række fra venstre Finn Jørgen Vangsgaard, Hørdum, Knud Erik Larsen, Sønderhå, Bjarne Frostholt, Nykøbing Mors, Steen Jensen, Thisted, Hans Chr. Hansen, Ydby, og Tonny Chr. Nielsen, Djernæs. Forreste række fra venstre Grethe Larsen, Bedsted, Mitte Hyldahl, Hammerum, Rosa Klausen (f. Jensen), Hørdum, og Ulla Frost (Højbak), Bedsted. Foto: Christina Larsen.

Konfirmander fra Tømmerby og Lild mødtes 50 år efter i Tømmerby Skole. Forrest fra venstre: Gudrun Vendelbo (Nielsen), Hanstholm, Annelise Sandholm (Andersen), Jerslev, Tove Jensen (Mølbæk), Vadum, Anna Kold (Andersen), Sennels, Svend Erik Larsen, Kalundborg, Vagn Madsen, Fjerritslev, Bente Nielsen (Larsen), Frøstrup, Asta Andersen (Larsen), Hørsholm, Peder Mikkelsen, Thisted, Fra venstre i sort trøje: Leif Kristensen, Børge Sørensen, Frøstrup, Magda Andersen (Larsen), Aalborg, Jens Holmstrøm Bach Kaas, Ejvind Pedersen Viborg, Else Rasmussen (Skarup), Karup, Bagest til venstre: John Dahl Amtoft, Per Strandridder, Tømmerby, Evald Spangaard, Hanstholm.
Foto: Ole Iversen, Hanstholm.

Til Jul i Thy's læsere

Tak for bidrag til dette års udgave af JUL I THY. Vi er nået frem til 78. årgang, siden boghandler Georg Pors på Store Torv i Thisted begyndte udgivelsen. Det er 37. årgang, der udgives af Erik A. Lauridsen og Jørgen Miltersen. Vi begyndte i 1972, da vi begge var ansat på Thisted Dagblad. Siden har Erik A. Lauridsen på Limfjordsvej i Thisted taget sig af distribution og salg. Redaktionen er varetaget fra min stue i Tved, hvorfra jeg har en dejlig udsigt til sandflugtsklitter, træer, buske og blomstrende lyng.

Billeder og tekster kommer hertil på forskellig vis. En del med posten, hvis det er muligt at finde frem. I mange år har jeg haft Hanstholmvej nr. 185, men efter at omfartsvejen er kommet, har jeg i lighed med mange andre fået tildelt et nyt nummer, nu nr. 63.

Nogle bidrag bliver kørt lige hertil fra steder i Thy, men det sker, at der dukker folk op søndenfjords fra. I sommer, den 3. juli, hørte jeg en bil neden for mine vinduer. Den kom fra Aulum mellem

Holstebro og Herning. Sidste år var der på side 26 en fin tegning af Nors Mølle. Den blev i en årrække drevet af Peder Kristian Pedersen og Ane Kirstine Østergaard. De fik 7 drenge og 3 piger. En søn er den nu 87-årige Thorvald Østergaard, Aulum. Han syntes, at et rigtigt fotografi af møllen skulle i JUL I THY, og havde fået datteren Annette Østergaard til at køre til Tved. Andre gange kører jeg selv ud efter billeder til Det gamle Album og oplever stor gæstfrihed.

Tak til alle, der har leveret tekst og billeder. Tak til Jette, Vangså Arkiv, for bistand og tak til Karin S. Fredsøe, som endnu engang fik mulighed for at stå for den grafiske tilrettelæggelse.

Tved i september 2008

Med venlig hilsen
Jørgen Miltersen

Nors Mølle, fotograferet i 1942

Thybo Biler

Thisted - 96 17 23 88

CHEVROLET

Aut. service

IVECO

Vestervig - 97 94 13 88

Holstebro - 96 10 10 10

www.thybo-biler.dk

Dagli' Brugsen

- Gør det med et smil...

Snedsted

Hovedgaden 40, 7752 Snedsted

Tlf. 9793 4012

TANDLÆGE

lisbeth damgaard

TANDPLEJER

lone liljeøre

Kronborgvej 49
7700 Thisted
Tlf. 9792 4020
kronborgvej@c.dk

Sparekassen LIMFJORDEN

Du finder os rundt om Limfjorden og på sparlim.dk

Bedsted

Vestervigvej 79
Tlf: 9794 8024

Hurup

Mejerivej 2
Tlf: 9688 1177

Sjørring

Vorupørvej 46
Tlf: 9797 1603

Snedsted

Hovedgaden 50
Tlf: 9793 4711

NJ EDB & KONTOR SERVICE

Niels Jensen
Servicekonsulent

Kastanievej 37, 7700 Thisted
Tlf. 97 92 22 55 . Mobil 20 42 22 22
mail@njedb.dk

Thisted Svane Apotek

Storegade 5 · 7700 Thisted
Telefon 97 92 00 11 · Telefax 97 92 11 88
e-mail: thisted@apotekeren.dk
www.thisted.apotekeren.dk

restaurant
BRYGGEN

BØFHUS • BRYGGERI • BAR

Sydhavnsvej 9 • 7700 Thisted • Tlf. 9792 3090 • www.bryggen.eu

**Thisted
Andelskasse**

Tilpas anderledes...

Frederiksgade 6, 7700 Thisted
Tlf. 97 91 04 44 www.thisted-andelskasse.dk

– Så er dine penge i gode hænder

KONDITOR
BAGER

Konditor Bager
Madsens Bageri
Hovedgaden 48
7752 Snedsted
Tlf. 97 93 40 03

www.konditorbager.dk

Se vores børneside: www.markogmille.dk

**Thisted
Begravelsesforretning**

Elin og Hans Ole Vester

Bisgårdsgade 6, 7700 Thisted

97 92 01 38

**NORS
AUTO** A/S

Automester

NISSAN

v/ Poul Isaksen
Norsvej 75, Nors
7700 Thisted

97 98 18 55

Fax 97 98 10 44

Lager og reservedele..... 97 98 18 55

1-2-3 benzin

Skinnerup

Tomrer & Snekker

Brdr. Sloth
Bødkervej 20
7700 Thisted

97 92 65 62
Fax.... 97 92 49 01
Ole ... 4013 65 62
Per.... 2013 65 62

HL

botex
home

www.hl-botex.dk

Vestergade 25. 7700 Thisted
Tlf. 97 92 24 44. 97 72 16 85

Vi dækker hele Thy

Thisted Dagblad NORDJYSKE

FOTOGRAFEN

Thisted

Colour
Art
Photo

Bryllup - Portræt - Reklamefoto
Storegade 9 - 7700 Thisted - Tlf. 97 92 01 61

BLOMSTER TORVET

Hanstholmvej 7 · Thisted

Tlf. 96 19 33 33

www.blomstertorvet.dk

LD Auto

v/ Lars Dahl . Dragsbækvej 70 . 7700 Thisted

97 92 50 38

www.skoda-thisted.dk

Thisted Materialhandel

v/ Kaj Knudsgaard

matas

MATERIALISTEN

Buchholtz
Vestergade 14
7700 Thisted
Telefon 9792 0399

www.bog-ide.dk

MidtVest

REVIKON

Revisionskontoret

Registreret Revisionsinteressentskab

Jernbanegade 18 - 7700 Thisted

Telefon 97 92 08 99 - Fax 97 92 04 11

HAVNEN - THISTED

Østerbakken 12

Telefon 97 92 29 77

Fremtidens Valg

Iversensvej - Thisted
Tlf. 97 92 11 30
Slagterafd. 97 91 08 86

*Alt til
ferie og fritid
finder I hos os...*

MØLLEGÅRDENS
CAMPING

VILDSUND VEST • 7700 THISTED • TLF. 96 19 10 20

LANDINSPEKTØRFIRMAET

Nellemann & Bjørnkjær

v. Erik Dam, Klaus Gjørups efft.

Frederiksgade 5
7700 Thisted
Tlf. 97 92 04 55
Fax 97 92 03 17
e-mail: thisted@nb.dk
www.nb.dk

Super Brugsen

THISTED

Vestergade 15 · Tlf. 97 92 02 99

www.superbrugsen.dk

Bornerups DataCenter

Edb totalløsninger – Microsoft Dynamics C5 og NAV

Thisted · Aalborg · Viborg · www.bornerup.dk

mail: edb@bornerup.dk · Tlf. 9618 7400 · Fax 9618 7415

SKAL DER FESTES?

Vi har helaftennarrangementer
fra kr. **398,-** alt incl.,
også drikkevarer.

Dorthe og Erik Hyldahl

- det gode madsted i Thy

Hotel Snedsted Kro

Tlf. 97 93 40 74 · Mob. 20 48 41 74
www.hotel-snedsted-kro.dk / www.kromann.gemilifestyle.biz
erik-hyldahl@restaurant.dk

brille-huset

VESTERGADE 7 · 7700 THISTED · TLF. 97 92 04 37

Lokalt kendt - ud over alle grænser...

tican a.m.b.a • Strandvejen 6 • DK-7700 Thisted • +45 9919 2333 • www.tican.dk

Service-ture

Stedet hvor du handler
cykler og knallerter

- håndbyggede cykler efter ønske

Østbyens Cykel- & Knallertcenter

v/ Mikael Visti Jørgensen
Østerbakken 62 B, 7700 Thisted, Tlf. 97 92 48 88

Vestergade 19 • Thisted

Telefon 97 92 28 33

• LANDBRUG • INDUSTRI • PRIVAT • EDB • ALARM

Elektrikeren THY A/S

- en sammenlægning af J.K. Electric ApS og Kenneth's El-Service ApS
Bjørnevej 8, 7700 Thisted

Nors 20 23 47 57 • Thisted 97 92 50 66

www.elektrikeren-thy.dk - e-mail: info@elektrikeren-thy.dk

DØGNVAGT
97 92 50 66
20 23 47 57

mad med mere

Slagteren på Møllevej

v/ Charles Knudsen

Møllevej 61, 7700 Thisted, Telefon 9792 0732

Du får altid
en god steg her...

euc nordvest

Center for Uddannelse og Erhverv

Kronborgvej 119 · 7700 Thisted · Telefon 99 19 19 19 · www.eucnordvest.dk

Erhvervsgymnasium: htx, hhx / Erhvervsuddannelser: hg, tekniske / Kursuscentret / Fiskeriskolen / Morsø Landbrugsskole / Erhvervsakademi / Erhvervskostskole

Undervisningsafd.: 7700 Thisted: Kronborgvej 117 og 119, Lerpyttervej 43 og 52, Bjernevej 9 / 7900 Nykøbing: Limfjordsvej 95B, Mosegårdsvej 10 / 7680 Thyborøn: Harboørvej 8

Havnesmeden

Smede- og maskinværksted

v/ Leif Andersen

Tlf. 97 92 17 15

fax 97 92 68 15

Privat tlf. 97 92 02 04

Juul Sko

Vestergade 20 · Thisted · Tlf. 97 92 05 99
www.tops.dk

Dantryk

Alle former for trykt kommunikation

Ny teknologi sikrer dig optimal kvalitet
– til tiden!

Dantryk-Hurup A/S

Industrivej 9 7760 Hurup Thy Telefon 97 95 20 00
www.dantryk.dk

REVISION LIMFJORD

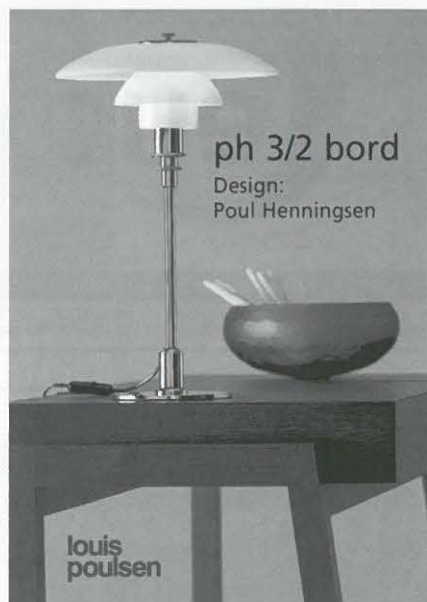
WWW.REVIFJORD.DK

HANSTHOLM · HURUP · HVIDBJERG · NYKØBING MORS · ROSLEV · STRUER · THISTED

Nykredit

THISTED

Storegade 8
7700 Thisted
Tlf. 44 55 67 77

BRDR. W. HANSEN

Vestergade 84 · 7700 Thisted
Tel. 97 92 27 00 · www.brdrwhansen.dk

Statsaut.
ejendomsmægler
Ejnar K. Jeppesen

Statsaut.
ejendomsmægler
Jens Kjærsgaard

Statsaut.
ejendomsmægler
Henrik Kristensen

Statsaut.
ejendomsmægler
Ejner Nielsen

Statsaut.
ejendomsmægler
Birgitte O. Mæng

Sagsbehandler
Marianne Vil-
ladsen

Bogholder
Anni V.
Kjeldsen

Nybolig Thisted

v/ Ejnar K. Jeppesen, Jens Kjærsgaard & Henrik Kristensen
Statsaut. ejendomsmæglerfirma og valuar

Håndværker Torv 7, 7700 Thisted
Fax 97 92 30 91 · www.nybolig.dk

97 92 22 88

Hunstrup-Østerild Sparekasse

Villavej 6, Østerild, 7700 Thisted

tlf. 97 99 73 99

www.hunstrup-oesterildsparekasse.dk

Silstrupvej 89 · 7700 Thisted · **96 19 52 00**

Alle former for
reparationer
i tømrer- og snedkerarbejde
Alt i glarmesterarbejde.

Thisted Glarmesterforretning Sennels Tømrer- og Snedkerværksted

v/Ejvind Nielsen
Leopardvej 32, Thisted. Tlf. 9798 5349. Mobil tlf. 4041 3319

Der er 120 tøjksperters i Danmark – i Thy er det

TØJ | eksperten

Thisted

Hanstholm

Nytorv · 7700 Thisted
www.toejksperten.dk • Tlf.: 97 92 28 00

Bytorvet · 7730 Hanstholm
www.toejksperten.dk • Tlf.: 97 96 14 35

Ejner Hessel Thisted A/S

Løvevej 15

DK-7700 Thisted. Tlf. 72 11 69 00

Internet: www.hessel.dk

BYGGECENTER
Chr Sørensens
Tømmerhandel as

Tigervej 15 · 7700 Thisted Tlf. 97 92 33 11

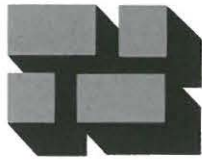

Thisted Forsikring

Thisted Forsikring g/s · Thyparken 16 · 7700 Thisted
Tlf: 9619 4500 · Fax: 9791 0115

Hanne & Hugo Larsen

THY MESTERBYG Aps

Tømrer & Snedker

Ballerumvej 157 · Hillerslev · 7700 Thisted

Tlf. 97 98 15 99 · Fax 97 98 15 89

www.thymesterbyg.dk

IMERCO

appetit på livet

Alt i køkkenudstyr | El-artikler

Gaver | Stel - bestik - vinservice

Belysning | Elektroniske gavekort

Landsdækkende bytteservice | Gratis gaveguide

Storegade 7 - 7700 Thisted - 97 92 00 22

www.imerco.dk

Beckers

Farve- & Grossistcenter

Østerbakken 9A · 7700 Thisted

Tlf. 97 92 22 00 · Mobil: 23 32 53 44

www.beckers.dk

Garant

Inspiration til gulve og gardiner

Smed Tæpper & Gardiner A/S

Industrivej 61 · 7700 Thisted

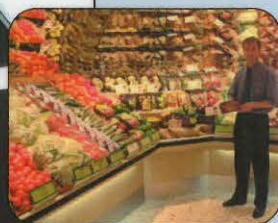
97 92 13 88

www.garant.nu

www.thisted-bibliotek.dk

Husk - **AKTIV SUPER** er altid klar med
masser af gode tilbud hver dag...

**aktiv
super**

SNEDSTED . KO

ikke til hjemlån

Kr. 85,- 9 788785 131003

ISBN 978-87 85 131 003